

Bruselj, 22. julij 2026
(OR. en)

11674/26

FREMP 239
JAI 965
AG 114
POLGEN 189

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	17. julij 2026
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2026) 900 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Poročilo o stanju pravne države za leto 2026 Stanje pravne države v Evropski uniji

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 900 final.

Priloga: COM(2026) 900 final



**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Stanje pravne države v Evropski uniji

{SWD(2026) 901 final}	- {SWD(2026) 902 final}	- {SWD(2026) 903 final}	-
{SWD(2026) 904 final}	- {SWD(2026) 905 final}	- {SWD(2026) 906 final}	-
{SWD(2026) 907 final}	- {SWD(2026) 908 final}	- {SWD(2026) 909 final}	-
{SWD(2026) 910 final}	- {SWD(2026) 911 final}	- {SWD(2026) 912 final}	-
{SWD(2026) 913 final}	- {SWD(2026) 914 final}	- {SWD(2026) 915 final}	-
{SWD(2026) 916 final}	- {SWD(2026) 917 final}	- {SWD(2026) 918 final}	-
{SWD(2026) 919 final}	- {SWD(2026) 920 final}	- {SWD(2026) 921 final}	-
{SWD(2026) 922 final}	- {SWD(2026) 923 final}	- {SWD(2026) 924 final}	-
{SWD(2026) 925 final}	- {SWD(2026) 926 final}	- {SWD(2026) 927 final}	-
{SWD(2026) 928 final}	- {SWD(2026) 929 final}	- {SWD(2026) 930 final}	-
	{SWD(2026) 931 final}		

1. UVOD

Pravna država je v središču evropskega projekta kot ena od vrednot, na katerih temelji Evropska unija. Blaginja, varnost in demokratična odpornost EU so odvisne od spoštovanja pravne države in skupnih vrednot Unije. Za Evropejce so demokracija, človekove pravice in pravna država med največjimi prednostmi EU¹. V času, ko so na pravilih temelječi mednarodni red, temeljne pravice in demokratični sistemi vse bolj pod pritiskom, je varovanje teh vrednot pomembnejše kot kdaj koli prej. Visoki standardi pravne države so bistveni ne le za ohranjanje zaupanja državljanov v javne institucije, zagotavljanje varstva njihovih pravic in podpiranje demokracije, temveč tudi za krepitev privlačnosti Evrope za naložbe in poslovno dejavnost ter povečanje dolgoročne konkurenčnosti Unije.

Poročilo o stanju pravne države je od uvedbe leta 2020 postalo uveljavljen instrument, njegova priporočila pa zaradi tesnejšega sodelovanja z državami članicami v celotnem letnem ciklu vse bolj delujejo kot gibalno reform. Močnejši poudarek na razsežnosti enotnega trga, uveden lani, odraža osrednjo vlogo pravne države pri zagotavljanju pravne varnosti in predvidljivega okolja, v katerem lahko podjetja enakopravno po vsej Uniji izkoristijo prednosti enotnega trga.

V okviru nadaljnje geopolitične nestabilnosti ostaja spodbujanje in varovanje pravne države zunaj njenih meja ključni strateški cilj Unije. Sodelovanje držav širitve skupaj z državami članicami EU v poročilu o stanju pravne države in postopna vključitev dodatnih partneric širitve, ko bodo pripravljene na to², dodatno podpirata njihova prizadevanja za reforme, da se pred pristopom trdno in nepovratno uveljavi pravna država ter da se zagotovi, da se ti visoki standardi ohranijo tudi po pristopu.

Z letno oceno stanja pravne države v vsaki državi članici EU poročilo zagotavlja enotno referenčno točko, ki prispeva k dialogu in vzajemnemu zaupanju med EU in državami članicami. Namen njegovih priporočil je usmerjati ukrepe držav članic pri izvajanju reform, ki obravnavajo ključne izzive in krepijo pravno državo, kar je prispevalo h krepitvi pozitivne dinamike reform³. Ugotovitve poročila so tudi vir informacij pri uporabi drugih instrumentov, zlasti uredbe o pogojenosti⁴. Bistvena vloga poročila pri spodbujanju reform, podpiranju dobrega upravljanja in zagotavljanju, da se izzivi na področju pravne države obravnavajo preventivno, se odraža tudi v predlogu Komisije za naslednji večletni finančni okvir⁵.

2. OHRANJANJE PRAVNE DRŽAVE: RAZVOJ IN UKREPANJE NA RAVNI EU

Poročilo o stanju pravne države je osrednji steber strukture pravne države EU⁶. To strukturo sestavlja raznolik nabor instrumentov, katerih cilj je spodbujati, varovati in ohranяти pravno državo po vsej Uniji. Cilji poročila so **spodbujati** močno kulturo pravne države, **preprečevati** težave na področju pravne države in se učinkovito **odzivati** na resne in vztrajne izzive.

¹ V raziskavi Flash Eurobarometer 569 „Izzivi in prednostne naloge v EU“ iz septembra 2025 so Evropejci spoštovanje demokracije, človekovih pravic in pravne države opredelili kot glavne prednosti EU (36 %).

² Od leta 2024 poročilo zajema Albanijo, Črno goro, Severno Makedonijo in Srbijo. Izbor odraža napredek, dosežen v njihovem pristopnem procesu, ali napredek glede njihove stopnje pripravljenosti na področju pravne države.

³ 47 % priporočil, izdanih v poročilu o stanju pravne države za leto 2025, je bilo v celoti ali delno izvedenih.

⁴ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije.

⁵ COM(2025) 570 final.

⁶ Poleg nabora orodij za krepitev pravne države drugi instrumenti (podrobneje opisani v nadaljevanju) vključujejo pregled stanja na področju pravosodja v EU, evropski semester, finančno podporo EU za strukturne reforme na področju pravne države in civilno družbo, postopke za ugotavljanje kršitev, mehanizem iz člena 7 PEU za obravnavanje hudih kršitev načela pravne države, letne strukturirane dialoge Sveta o pravni državi in proračunske zaščitne ukrepe v okviru sedanjega večletnega finančnega okvira.

2.1 *Integriran cikel mehanizma pravne države*

Predsednica Ursula von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji leta 2025 pozvala k **integriranemu letnemu ciklu mehanizma pravne države**, ki bo temeljil na skupnem ritmu, jasnih mejnikih in prispevkih vseh institucij EU. Institucije imajo skupno dolžnost, da v okviru svojih pristojnosti pomagajo spodbujati in spoštovati načelo pravne države. Komisija si je v okviru letošnjega cikla mehanizma pravne države prizadevala dodatno poglobiti sodelovanje z Evropskim parlamentom in državami članicami z okrepitevijo vključevanja in usklajevanja.

Poročilo je pripravljeno z doslednim in intenzivnim sodelovanjem z državami članicami in drugimi deležniki na nacionalni ravni in na ravni EU⁷. Na podlagi skupnega razumevanja spodbuja trajna in ciljno usmerjena prizadevanja za obravnavanje izzivov, ki jih opredeljuje. Prav tako krepi sodelovanje med državami članicami ter s Komisijo, mednarodnimi organi in akterji, kot je Beneška komisija Sveta Evrope, s čimer spodbuja reforme, ki temeljijo na najprimernejših rešitvah, obenem pa se upoštevajo tudi posebni nacionalni okviri in pravne tradicije.

Komisija tesno sodeluje z državami članicami tako na politični kot tehnični ravni, tudi zato, da bi izboljšala spremljanje priporočil in nadaljnje ukrepanje v zvezi z njimi. To okrepljeno sodelovanje ji omogoča, da podpira izvajanje reform, vse leto spremlja napredek in zagotavlja, da priporočila ostajajo tesno usklajena z razvojem dogodkov na terenu. Na tehnični ravni redna srečanja **mreže kontaktnih točk za pravno državo** delujejo kot forum za izmenjavo izkušenj in razpravo o vprašanih skupnega interesa, izpostavljenih v poročilih o stanju pravne države⁸. Prispevek organov držav članic je ključni vir informacij za poročilo.

Na politični ravni se je **dialog o pravni državi** v okviru Sveta za splošne zadeve še utrdil kot forum za politične izmenjave o vprašanih pravne države med državami članicami⁹. Zagotavlja platformo za konstruktiven dialog o dobrih praksah in razprave o tem, kako na podlagi poročila o stanju pravne države odpraviti pomanjkljivosti. Od leta 2024 ministri iz držav širitve, zajetih v poročilo o stanju pravne države, sodelujejo v teh dialogih skupaj z ministri držav članic¹⁰. Tudi Svet za pravosodje in notranje zadeve je med vsakim šestmesečnim predsedovanjem Svetu še naprej razpravljal o aktualnih vprašanih pravne države¹¹. Leta 2025 je Svet pod danskim predsedstvom organiziral neformalno srečanje ministrov za kulturo in medije, ki so sprejeli izjavo, v kateri so poudarili **pomen svobodnih, neodvisnih in raznolikih medijev**¹². Na zasedanju Sveta za splošne zadeve maja 2026 so sklepe predsedstva iz leta 2023 o oceni letnega dialoga o pravni državi podprle vse države članice¹³.

Evropski parlament je z rednimi razpravami na plenarnem zasedanju in v odboru še naprej pomembno prispeval k letnemu ciklu mehanizma pravne države ter s tem pomagal povečati prepoznavnost vprašanj pravne države na ravni EU in na nacionalni ravni. Parlament je leta 2025 pospešil časovni okvir svojega samoiniciativnega poročila o poročilu Komisije o

⁷ Za pripravo letošnjega poročila je bilo organiziranih več kot 600 srečanj.

⁸ Ena od tem izmenjav dobrih praks so bile pobude na nacionalni ravni za ozaveščanje o pravni državi in spodbujanje zaposlovanja v sodstvu.

⁹ Septembra 2025 je v Svetu za splošne zadeve potekala horizontalna razprava o razvoju pravne države, novembra 2025 ter januarja in maja 2026 pa so potekale razprave o posameznih državah.

¹⁰ Ministri iz Albanije, Črne gore, Severne Makedonije in Srbije so se udeležili izmenjave mnenj o stanju pravne države v svojih državah na zasedanju Sveta za splošne zadeve 16. septembra 2025.

¹¹ Oktobra 2025 in marca 2026 je Svet za pravosodje razpravljal o političnem udejstvovanju in neodvisnosti odvetnikov.

¹² Declaration on the necessity of culture and media as a safeguard for our European democracies (Izjava o potrebi po kulturi in medijih kot varovalu naših evropskih demokracij), 4. november 2025, na voljo na: [declaration-on-the-necessity-of-culture-and-media.pdf](#).

¹³ Madžarska je podprla sklepe predsedstva.

stanju pravne države, da bi omogočil bolj integriran cikel. Pomembno je spodbujati sinergije med naborom orodij Komisije za krepitev pravne države in drugimi obstoječimi pobudami, da bi letni cikel mehanizma pravne države postal še učinkovitejši pri pomoči državam članicam pri izvajanju pozitivnih reform, Komisija pa bo še naprej sodelovala s Parlamentom in Svetom, da bi izboljšala in okrepila dialog o ciklu. V tem okviru pozdravlja delo [skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic \(DRFMG\)](#) Odbora Evropskega parlamenta za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (LIBE). Zagotavlja dragocen forum za horizontalne razprave in tudi razprave o posameznih državah, v katerih bo Komisija še naprej dejavno sodelovala, tudi z namenom, da bi podprla pripravo poročila o stanju pravne države in nadaljnje ukrepanje na podlagi njegovih priporočil.

Razprave o pravni državi so se nadaljevale tudi v drugih forumih. **Evropski ekonomsko-socialni odbor** je organiziral svojo šesto letno konferenco o temeljnih pravicah in pravni državi. Komisija je v tesnem sodelovanju z Agencijo za temeljne pravice organizirala več **nacionalnih dialogov o pravni državi**¹⁴. Ti dialogi so pomemben del procesa nadaljnega ukrepanja, saj združujejo različne nacionalne deležnike in organe, da bi bili tesneje vključeni v nadaljnje ukrepanje na podlagi poročila o stanju pravne države, vključno z izvajanjem njegovih priporočil.

Poročilo o stanju pravne države še naprej deluje kot katalizator za poglobljeno sodelovanje s **civilno družbo in drugimi deležniki**. Organizacije civilne družbe in poklicne skupine, ki zastopajo sodnike, tožilce, odvetnike in novinarje, imajo pomembno vlogo pri spodbujanju in zaščiti pravne države. Njihovo strokovno znanje in spoznanja s terena so bistveni za zagotovitev celovitega in na dokazih temelječega poročila o stanju pravne države.

2.2 Podpora pravni državi prek proračuna EU

Pravna država je ključna za delovanje evropskih gospodarstev, zlasti enotnega trga, ki temelji na učinkovitih pravosodnih sistemih, trdnih okvirih za boj proti korupciji in dobri pripravi zakonodaje. Vprašanja pravne države imajo zato vse pomembnejšo vlogo v okviru evropskega semestra in pri podpori EU za naložbe in nacionalne reforme.

[Mehanizem za okrevanje in odpornost](#) je pokazal, kako lahko proračun EU učinkovito prispeva k napredku reform na področju pravne države v državah članicah, med drugim h krepitvi pravosodnih sistemov, spodbujanju digitalizacije za večjo učinkovitost, izboljšanju pravosodne infrastrukture, krepitvi institucij za boj proti korupciji in izboljšanju kakovosti priprave zakonodaje. Kar 21 držav članic je v svoje načrte za okrevanje in odpornost vključilo zaveze, povezane s pravno državo¹⁵. Te zaveze je odražalo približno 285 mejnikov in ciljev, ki ustrezajo 75 reformam in 36 naložbam za krepitev pravne države, ki se postopoma zaključujejo¹⁶. Primeri vključujejo izboljšanje učinkovitosti sodstva s prestrukturiranjem sodišč ali krepitvijo

¹⁴ Novembra 2025 je bil na Češkem organiziran nacionalni dialog o pravni državi, posvečen učinkovitosti pravosodnega sistema. Januarja 2026 je bil na Hrvaškem organiziran nacionalni dialog o pravni državi, posvečen svobodi in pluralnosti medijev. Za več informacij o dialogih: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/annual-rule-law-cycle/national-rule-law-dialogues_sl.

¹⁵ 21 držav članic se je zavezalo k izvajanju reform in naložb, povezanih s pravno državo: Belgija, Bolgarija, Češka, Grčija, Španija, Hrvaška, Italija, Ciper, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška in Finska.

¹⁶ V skladu z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost je treba reforme in naložbe izvesti do 31. avgusta 2026, vsa plačila pa morajo biti izvršena do 31. decembra 2026. Komisija ocenjuje skladnost z dogovorjenimi mejniki na podlagi dokazil, ki jih države članice predložijo v podporo svojim zahtevkom za plačilo. V skladu z veljavnimi sporazumi o financiranju in posojilnimi pogodbami lahko države članice do 30. septembra 2026 predložijo svoje preostale zahtevke za plačilo, nato pa namerava Komisija do 20. novembra 2026 predložiti svojo predhodno oceno izpolnjevanja mejnikov in ciljev.

prizadevanj za boj proti korupciji s krepitvijo institucij, osredotočenih na boj proti korupciji. Skupna vrednost teh ukrepov znaša več kot 3 milijarde EUR. Nekateri načrti za okrevanje in odpornost prispevajo tudi k izboljšavam zakonodajnega postopka, na primer z obveznimi javnimi posvetovanji in ocenami učinka. V nekaterih primerih so se zaveze iz načrtov za okrevanje in odpornost na področju pravne države štejele za bistvene za zaščito finančnih interesov EU, njihovo izpolnjevanje pa je zato predpogoj za prejem kakršnega koli izplačila na podlagi zahtevka za plačilo¹⁷.

Na podlagi izkušenj, pridobljenih pri financiranju reform na področju pravne države v okviru sedanjega večletnega finančnega okvira in instrumenta NextGenerationEU, se v predlogu Komisije za [večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034](#) krepí povezava med priporočili iz poročila o stanju pravne države in finančno podporo. Kombinacija strogih zaščitnih ukrepov na področju pravne države ter podpore za naložbe in reforme bo zaščitila proračun EU ter zagotovila, da učinkovito prispeva h krepitvi pravne države v EU.

V skladu s predlogom Komisije za naslednji večletni finančni okvir bodo [načrti za nacionalna in regionalna partnerstva](#) (v nadaljnjem besedilu: načrti za NRP) zagotavljali enoten skladen okvir za sredstva EU, ki jih izvršujejo države članice in regije. Spoštovanje vrednot Unije v skladu s členom 2 PEU, vključno s pravno državo, je splošni cilj tega okvira. Komisija je predlagala, da se v načrtih za NRP obravnavajo izzivi, opredeljeni v referenčnem okviru politike EU, vključno s tistimi, opredeljenimi v poročilu o stanju pravne države ter v okviru evropskega semestra in njegovih priporočil za posamezne države. Pričakuje se, da bodo države članice zato v svoje načrte vključile naložbe in reforme, ki varujejo in krepijo pravno državo, pri tem pa jih usmerjata poročilo in njegova v rezultate usmerjena priporočila, ki zajemajo področja, kot so krepitev pravosodnih sistemov, okvirov za boj proti korupciji, pluralnosti medijev ter učinkovitih zavor in ravnovesij. Take reforme lahko prispevajo tudi k boljšemu upravljanju z izboljšanjem tako učinkovitosti javne uprave, vključno s sodnimi organi, kot institucionalne zmogljivosti javnih organov in deležnikov v državah članicah, regijah in lokalnih skupnostih. Osredotočenost poročila o stanju pravne države na enotni trg bo v povezavi z evropskim semestrom¹⁸ državam članicam pomagala opredeliti tudi gospodarsko upoštevne reforme na področju pravne države, ki naj bi bile podprte v načrtih za NRP, vključno s tistimi iz sedanjih načrtov za okrevanje in odpornost, ki še niso zaključene. Ko bodo načrti za NRP predloženi, bodo Komisija in države članice razpravljale o njih ter o mejnikih in ciljnih dogovorjenih reformah. Da bi države članice podprla pri opredeljevanju ter prednostnem razvrščanju naložb in reform na področju pravne države, ki jih je mogoče podpreti prek načrtov, **je Komisija v tej izdaji poročila o stanju pravne države za leto 2026 dodatno strnila svoja priporočila, zaradi česar so postala bolj ciljno usmerjena in operativna.** Namen priporočil je opredeliti ključna vprašanja in izzive, ki jih je treba obravnavati, obenem pa državam članicam omogočajo prožnost glede načina doseganja teh rezultatov, ob upoštevanju njihovega nacionalnega pravnega in institucionalnega okvira.

S predlagano uredbo se v izvajanje načrtov za NRP vključujejo tudi strogi zaščitni ukrepi za spoštovanje **pravne države in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah**, saj od držav članic zahteva, da ta temeljna načela spoštujejo v celotnem večletnem finančnem okviru. Izpolnjevanje horizontalnih pogojev glede pravne države in temeljnih pravic bo predpogoj za

¹⁷ Poleg strogih zaščitnih ukrepov, ki finančne interese EU ščitijo pred tveganji, povezanimi s kršitvami načel pravne države, zlasti Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije, ki se bo še naprej uporabljala po koncu sedanjega dolgoročnega proračuna EU. Glej tudi oddelek 2.4.

¹⁸ Vprašanja, obravnavana v zadevnih priporočilih za posamezne države v okviru evropskega semestra, vključujejo izboljšanje učinkovitosti sodstva in ukrepov za boj proti korupciji. Glej Sporočilo o pomladanskem svežnju evropskega semestra 2026 (COM(2026) 200 final).

prejemanje podpore v okviru načrtov za NRP. Med izvajanjem načrtov in po izmenjavah z zadevnimi državami članicami bo mogoče blokirati plačila državi članici za zadevne specifične ukrepe, če ti horizontalni pogoji ne bodo ali ne bodo več izpolnjeni¹⁹. Informacije iz poročila o stanju pravne države bodo uporabljene kot eden od virov za podporo oceni Komisije o spoštovanju horizontalnih pogojev, kar odraža uveljavljeno vlogo poročila o stanju pravne države kot orodja za opredelitev izzivov na področju pravne države in prednostnih nalog v zvezi z reformami v postopku, ki temelji na dokazih in dialogu z državami članicami. Vendar **ne bo samodejne povezave** med priporočili iz poročila o stanju pravne države na eni strani ter odobritvijo načrtov za NRP ali oceno izpolnjevanja teh horizontalnih pogojev na drugi strani, saj bo za slednjo treba ugotoviti tudi (morebitni) učinek ugotovljenih pomanjkljivosti na izvrševanje sredstev.

EU ima druge **vire financiranja**, ki pomagajo krepiti zmogljivosti sodstva, medijev in civilne družbe za ohranjanje pravne države. V okviru sedanjega večletnega finančnega okvira to vključuje programe, kot so program Državljan, enakost, pravice in vrednote, program za pravosodje za obdobje 2021–2027, Evropski socialni sklad plus in Ustvarjalna Evropa. V okviru naslednjega večletnega finančnega okvira bo ta podpora okrepljena, tudi za nepogrešljivo delo organizacij civilne družbe pri spremljanju spoštovanja pravne države, razkrivanju korupcije in zagovarjanju reform. Proračun novega [programa za pravosodje](#) bi se po predlogu Komisije več kot potrojil, večji poudarek pa bi bil na digitalizaciji pravosodnih sistemov. Poleg tega bi novi [program AgoraEU](#) s predlaganim proračunom v višini približno 8,6 milijarde EUR v enotnem okviru združil podporo za kulturo, medije, pravice in vrednote za krepitev demokratične udeležbe, odpornosti družbe, svobode medijev, temeljnih pravic, enakosti in pravne države po vsej EU.

2.3 Spodbujanje in zaščita pravne države s politikami in zakonodajo EU

Poročilo o stanju pravne države je gibalo razvoja novih politik in pravnih instrumentov EU na različnih področjih, od pravosodja in pluralnosti medijev do boja proti korupciji.

Podpora državam članicam pri izvajanju novih pravil o svobodi medijev

Od 8. avgusta 2025 se uporablja velika večina določb [evropskega akta o svobodi medijev \(EMFA\)](#). Evropski akt o svobodi medijev vključuje posebne določbe o preglednem in pravičnem dodeljevanju državnih oglaševalskih sredstev, preglednosti lastništva medijev, neodvisnem delovanju javnih medijev in razpoložljivosti finančnih sredstev za opravljanje njihove naloge javne službe. Z njim so uvedeni tudi ukrepi za zaščito novinarskih virov in zaupnih komunikacij. V preteklem letu so potekale intenzivne dejavnosti Evropske komisije in organov držav članic za zagotovitev uskladitve nacionalne zakonodaje in praks na teh ključnih področjih, ki so osrednjega pomena tudi za medijski steber poročila o stanju pravne države. Komisija je decembra 2025 začela prve ukrepe za izvrševanje evropskega akta o svobodi medijev²⁰. Ker se evropski akt o svobodi medijev zdaj uporablja skoraj v celoti²¹, bo nadaljnje ukrepanje v zvezi z vprašanji, ki so bila v okviru priporočil za leto 2025 v celoti zajeta z evropskim aktom o svobodi medijev, zagotovljeno v okviru podpore Komisije državam članicam pri uporabi evropskega akta o svobodi medijev in izvrševanju te zakonodaje. V

¹⁹ Komisija je predlagala, da morajo države članice, kadar pogoji niso izpolnjeni, kljub temu nadaljevati plačila končnim upravičencem, zneski, izgubljeni zaradi neresenih kršitev, pa se lahko prerazporedijo v druge instrumente ali programe Unije, ki se izvršujejo v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja.

²⁰ Komisija je proti Madžarski začela postopek za ugotavljanje kršitev s sprejetjem uradnega opomina; z upravnimi dialogi ali dialogi v okviru sistema EU Pilot je z več državami članicami začela tudi postopek nadaljnjega ukrepanja.

²¹ Člen 20 evropskega akta o svobodi medijev se bo začel uporabljati 8. maja 2027.

poročilu o stanju pravne države pa se bo še naprej spremljal pomemben razvoj dogodkov na teh področjih in poročalo o njegovem učinku.

Zaščita novinarjev v EU

Da bi zaščitila novinarje, zagovornike človekovih pravic in druge akterje, ki sodelujejo v javni razpravi, pred zlorabami pravnih postopkov, katerih namen je utišati njihovo udeležbo v zadevah javnega interesa, Komisija še naprej sodeluje z državami članicami, da bi podprla prenos in izvajanje nove [direktive proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti](#). Direktiva določa minimalna postopkovna jamstva proti zlorabljenim tožbam, ki so v čezmejnih civilnih postopkih usmerjene proti novinarjem, zagovornikom človekovih pravic in drugim osebam²². Čeprav direktiva od držav članic zahteva, da imajo vzpostavljene zaščitne ukrepe proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti za čezmejne zadeve, je več držav članic take zaščitne ukrepe razširilo tudi na domače zadeve, kar pripomore k izboljšanju pravne varnosti in na splošno krepí zaščito oseb, zoper katere so vložene strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, v skladu s priporočilom Komisije proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti²³. V skladu s tem priporočilom je več držav članic tudi dekriminaliziralo obrekovanje, kar je pomemben korak k omejevanju uporabe zakonodaje o obrekovanju v postopkih, ki lahko imajo zastraševalen učinek na javno razpravo in udeležbo v njej. Maja 2026 je Komisija organizirala dogodek na visoki ravni za ustanovitev prenovljene strokovne skupine za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti in začetek pregleda priporočila proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti. Kot je bilo poudarjeno tudi v prejšnjih poročilih, so številne države članice že sprejele konkretne ukrepe za obravnavanje strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, med drugim s specializiranim usposabljanjem, pobudami za ozaveščanje in podpornimi mehanizmi za novinarje in zagovornike človekovih pravic, proti katerim so te tožbe usmerjene. Kot se je Komisija zavezala tudi v evropskem ščitu za demokracijo, bo še naprej podpirala močnejše spodbudno okolje za novinarje, njihovo varnost in kakovostno novinarsko poročanje, tudi s posodobitvijo svojega [priporočila o varnosti novinarjev](#).

Strateški okvir za podporo in opolnomočenje civilne družbe

Komisija je sprejela tudi prvo [strategijo EU za civilno družbo](#), v kateri je priznana bistvena vloga civilne družbe pri ohranjanju vrednot EU, vključno s pravno državo, ter določen okvir za ukrepanje za odprt, varen in spodbuden državljanski prostor. Strategija določa konkretne zaveze v okviru treh ciljev, ki se vzajemno krepijo: krepitev sodelovanja s civilno družbo, zaščita in podpiranje civilne družbe ter zagotavljanje ustreznega, trajnostnega in preglednega financiranja. V njej so predlagani ukrepi na ravni EU in na nacionalni ravni v tesnem sodelovanju s partnerji, organizacijami civilne družbe in državami članicami.

Nova pravila za okrepitev boja proti korupciji

Začetek veljavnosti [direktive o boju proti korupciji](#) 31. maja 2026 je bil pomemben mejnik za zaščito naših demokracij, gospodarstev in institucij pred škodljivimi učinki korupcije. Z novimi pravili se vzpostavlja sodoben in harmoniziran okvir za preprečevanje, odkrivanje in sankcioniranje korupcije v EU. Komisija bo države članice podpirala pri izpolnjevanju roka za prenos ustreznih določb do 1. junija 2028²⁴. Poleg tega Komisija načrtuje, da bo letos sprejela

²² V tej fazi je več držav članic Komisijo uradno obvestilo o popolnem prenosu, več drugih pa je v zakonodajnem postopku že v zaključni fazi.

²³ V priporočilu iz leta 2022 proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, ki dopolnjuje direktivo, se države članice spodbuja, naj razvijejo širši okvir zaščitnih ukrepov, ki bo zajemal tudi domače zadeve in vsa pravna področja, ter usposabljanje, ozaveščanje, podporo žrtvam in zbiranje podatkov.

²⁴ Direktiva (EU) 2026/1021 Evropskega parlamenta in Sveta o boju proti korupciji.

strategijo EU za boj proti korupciji, njen namen pa je racionalizirati in bolje usklajevati prizadevanja za boj proti korupciji v EU. Mreža EU za boj proti korupciji še naprej zagotavlja forum za sodelovanje in izmenjavo dobrih praks, da bi podprla prizadevanja za spodbujanje integritete in boj proti korupciji po vsej EU²⁵.

Digitalizacija za učinkovitejše, odpornejše in varnejše pravosodne sisteme

Strategija [DigitalJustice@2030](#) in [strategija za izobraževanje v pravosodju za obdobje 2025–2030](#), sprejeti novembra 2025, sta namenjeni pospešitvi digitalizacije nacionalnih pravosodnih sistemov, da bi pravosodni sistemi EU postali učinkovitejši, odpornejši in varnejši. Specifični ukrepi vključujejo izboljšanje celovitega digitalnega dostopa do sodne prakse, izboljšanje videokonferenc in vzpostavitev popolnoma digitalnih čezmejnih sodnih postopkov. To naj bi sodiščem pomagalo zagotavljati hitrejše in učinkovitejše pravno varstvo, s tem pa prispevalo k rasti in konkurenčnosti ter zmanjšalo pritisk na obremenjene proračune nacionalnih pravosodnih sistemov. Za izkoriščanje potenciala digitalizacije morajo pravosodni delavci pridobiti ustrezne spretnosti, znanje in ozaveščenost.

Krepitev demokracije, temeljnih pravic in finančne integritete v EU

Pravna država in demokracija sta vrednoti, ki se vzajemno krepi. S sprejetjem [evropskega ščita za demokracijo](#) novembra 2025 se poudarja, da potrebujejo zdrave demokracije zaupanja vredne institucije, svobodne in poštene volitve, svobodne in neodvisne medije, ki prispevajo k integriteti informacijskega prostora, ter spodbudno okolje za civilno družbo. V njem je poudarjena odločna zavezanost Komisije krepitvi demokratične odpornosti po vsej Uniji kot sestavnemu delu njenega dela, ki ga opravlja skupaj z drugimi institucijami in organi EU, državami članicami EU, državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami, partnerji ter državljanke in državljani, da bi zaščitili in ohranili vrednote EU. Ukrepi, ki jih določa, se postopoma uvajajo do leta 2027.

Letno **poročilo o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah** za leto 2026 bo osredotočeno na vlogo neodvisnih organov za temeljne pravice, in sicer nacionalnih institucij za človekove pravice, organov za enakost in institucij varuha človekovih pravic. Ti akterji, ki delujejo na podlagi pooblastila države, spodbujajo, varujejo in spremljajo temeljne pravice na nacionalni ravni, podpirajo žrtve ter prispevajo k mednarodnemu poročanju o človekovih pravicah. Na podlagi [strategije za Listino](#) in njenega [vmesnega pregleda iz leta 2025](#) bo v poročilu poudarjena njihova vloga v nacionalnih sistemih temeljnih pravic in pri oblikovanju politik EU, tudi pri varovanju pravne države.

Zaščita finančnih interesov Unije je prav tako bistvena za zagotavljanje zaupanja v institucije EU in širši okvir pravne države. V tem okviru poteka pregled **strukture EU za boj proti goljufijam**, pri čemer vsi ustrezni akterji dejavno sodelujejo pri iskanju rešitev za okrepitev zaščite finančnih interesov Unije. Pregled je osredotočen na krepitev odvratanja, povečanje sinergij in učinkovitosti ter preprečevanje podvajanja v celotnem ciklu boja proti goljufijam, od preprečevanja in odkrivanja do preiskovanja, popravkov, sankcioniranja in izterjave.

Spodbujanje kulture pravne države

Krepitev ozaveščenosti evropskih državljanek in državljanov, nacionalnih organov in ustreznih deležnikov o pravni državi kot temelju uspešnih demokratičnih družb je ključni cilj Komisije. Maja 2026 je Komisija začela [kampanjo „Zaščitimo, kar je pomembno“](#), ki je osredotočena na demokratična načela in namenjena ozaveščanju o temeljnih vrednotah, pomembnih za pravno

²⁵ V obdobju poročanja sta potekali dve srečanju, in sicer oktobra 2025 in junija 2026. Te razprave so prispevale k pripravi prihodnje protikorupcijske strategije. Mreža združuje predstavnike držav članic EU, poklicne strokovnjake, civilno družbo, mednarodne organizacije ter institucije in agencije EU.

državo, vključno s svobodo medijev. Več držav članic je izvedlo pobude za ozaveščanje o pravni državi, med drugim „teden pravne države“ na Nizozemskem in v Belgiji za spodbujanje javne razprave²⁶.

Pravna država v središču širitvenega procesa in zunanjega delovanja

EU ostaja neomajna v svoji zavezanosti obrambi demokratičnih načel in pravne države, zlasti ob nadaljevanju ruske vojne agresije proti Ukrajini, ki je očitna kršitev mednarodnega prava. Pravna država je bistvena za demokratično odpornost in zoperstavljanje zunanjim grožnjam, kot je tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje (FIMI). EU si v svojem zunanjem delovanju prizadeva podpirati pravno državo z dialogom in sodelovanjem s partnerskimi državami, zlasti v sosednjih regijah.

V središču **širitvene politike EU** so tako imenovane temeljne prvine, tj. utrditev demokratičnih struktur, ohranjanje pravne države in varstvo temeljnih pravic²⁷. Napredek na teh področjih se strogo ocenjuje v okviru letnega širitvenega svežnja Komisije, pri čemer so otipljive in trajne reforme merilo za napredovanje pogajanj. Evropska unija še naprej tesno sodeluje s Svetom Evrope (vključno z Evropskim sodiščem za človekove pravice, Beneško komisijo, CEPEJ²⁸ in GRECO²⁹) ter mrežo za boj proti korupciji Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), da bi partnerice širitve podprla pri usklajevanju z evropskimi standardi in zagotovila, da so reforme verodostojne in trajne.

EU bo v poročilo o stanju pravne države poleg štirih, ki so že zajete, postopoma vključila dodatne partnerice širitve, ko bodo dosegle napredek v formalnem pristopnem procesu. Ta pristop krepi pričakovanje, da visoki standardi na področju pravne države niso le predpogoji za pristop, temveč tudi sestavni del članstva v EU.

Pravna država je osrednjega pomena tudi za **ključne mehanizme podpore EU**, vključno z instrumentom za reforme in rast za Zahodni Balkan, instrumentom za reforme in rast za Moldavijo ter instrumentom za Ukrajino. Splošni dostop do teh instrumentov financiranja brez primere je pogojen s spoštovanjem načela pravne države, izplačila pa so odvisna od izvajanja programa reform, s katerim se uresničujejo temeljne prvine. Kar zadeva naslednji večletni finančni okvir, je eden glavnih ciljev novega instrumenta [Globalna Evropa](#) podpirati in spodbujati vrednote in interese Unije po vsem svetu. Instrument bo organizacije civilne družbe ter človekove pravice in demokracijo v tujini še naprej podpiral s financiranjem v okviru svojega geografskega in globalnega stebra ter z jasnim poudarkom na dobrem upravljanju in pravni državi. Financiranje v okviru programa Globalna Evropa bo v primeru nazadovanja na področju demokracije, človekovih pravic ali pravne države še vedno mogoče prekiniti.

Kar zadeva partnerice širitve, se bodo z zunanjo podporo še naprej spodbujale pravna država, temeljne pravice in demokracija kot del temeljnih zahtev v okviru pristopnega procesa prek načrtov za rast, ki temeljijo na uspešnosti in nagrajujejo napredek, dosežen v zvezi s ključnimi reformami, s ciljem zagotoviti, da partnerice širitve neomajno vztrajajo na poti k evropskemu povezovanju.

Evropska unija še naprej krepi svojo zavezanost **mednarodnim pravnim standardom** s pregledom, ki poteka v okviru Konvencije Združenih narodov proti korupciji, in procesom pristopa k Evropski konvenciji o človekovih pravicah. Ta širša zavezanost mednarodnemu

²⁶ Ti primeri dobre prakse so bili izmenjani ob srečanju nacionalnih kontaktnih točk za pravno državo 23. oktobra 2025.

²⁷ Te ostajajo temeljni kamen pristopnih pogajanj, kot je poudarjeno v revidirani metodologiji širitve, določeni v COM(2020) 57 final.

²⁸ Komisija Sveta Evrope za učinkovitost pravosodja.

²⁹ Skupina držav proti korupciji.

redu, ki temelji na pravilih, se odraža tudi v nadaljnji podpori Mednarodnemu kazenskemu sodišču za zagotavljanje odgovarjanja za najhujša mednarodna kazniva dejanja.

2.4 Ukrepanje EU kot odziv na kršitve pravne države

Poleg preventivnega pristopa, ki temelji na dialogu, nabor orodij EU za pravno državo vključuje tudi več instrumentov za obravnavanje kršitev pravne države, vključno s postopki za ugotavljanje kršitev, postopkom iz člena 7 PEU in orodji za zaščito proračuna EU.

Odzivanje na izzive na področju pravne države

Komisija je še naprej izpolnjevala svojo vlogo varuhinje Pogodb, pri čemer je po potrebi začela postopke za ugotavljanje kršitev za obravnavo kršitev načela pravne države. Obenem je **Sodišče Evropske unije (SEU)** dodatno razvilo svojo sodno prakso o pravni državi. To je vključevalo sodbe o načelu učinkovitega sodnega varstva in primarnosti prava Unije³⁰, postopkih imenovanja sodnikov³¹ ter sodbah nacionalnih sodišč, ki se ne štejejo za neodvisna³². V prelomni sodbi je Sodišče presodilo, da so bili z madžarskim zakonom proti LGBTIQ+ kršeni zakonodaja o notranjem trgu, več temeljnih pravic iz Listine in člen 2 PEU³³. To je prvič, da je Sodišče ugotovilo kršitev člena 2, v katerem so zapisane vrednote, na katerih temelji Evropska unija, vključno s pravno državo.

Uporaba **mehanizma iz člena 7 PEU** bi se morala nadaljevati, tudi v prihodnji razširjeni Uniji³⁴. V Svetu se v povezavi z Madžarsko nadaljuje postopek iz člena 7(1) PEU, na podlagi katerega lahko Svet ugotovi obstoj jasnega tveganja resne kršitve vrednot Unije in sprejme nadaljnje ukrepe v zvezi s takimi tveganji. Svet je junija 2026 opravil razpravo o trenutnem stanju, med katero je Madžarska predstavila najnovejše informacije o svojih načrtih in konkretnih ukrepih za obravnavanje pomislekov, ki so bili izraženi v obrazloženem predlogu Evropskega parlamenta in ki so jih države članice izrazile na prejšnjih sejah Sveta.

Zaščita proračuna EU pred kršitvami načel pravne države

Učinkovito finančno poslovanje je mogoče zagotoviti le, kadar javni organi delujejo v skladu z zakonom, kadar se kršitve ustrezno preiskujejo in kazensko preganjajo ter kadar so samovoljna ali nezakonita ravnanja javnih organov predmet sodnega nadzora.

Uredba o pogojenosti je pomembno orodje za zaščito proračuna EU pred kršitvami načel pravne države. Zaščitni ukrepi, ki jih je Svet sprejel decembra 2022 v podlagi postopka, ki ga je Komisija začela proti Madžarski na podlagi uredbe o pogojenosti, še naprej veljajo. Komisija z madžarskimi organi razpravlja o ukrepih, ki jih je treba sprejeti za obravnavanje zadevnih pomislekov. Novi madžarski načrt za okrevanje in odpornost, kot ga je Svet odobril [12. julija 2026], vsebuje revizijske in kontrolne mejnike, povezane s pravno državo, za učinkovito zaščito finančnih interesov EU. **Horizontalni omogočitveni pogoj** iz uredbe o

³⁰ Sodba z dne 18. decembra 2025 v zadevi C-448/23, v kateri je bilo ugotovljeno, da je poljsko ustavno sodišče kršilo načelo učinkovitega sodnega varstva in ni upoštevalo primarnosti, avtonomije, učinkovitosti in enotne uporabe prava Unije. Sodišče je presodilo tudi, da poljsko ustavno sodišče zaradi resnih nepravilnosti, ki so vplivale na veljavnost imenovanja treh njegovih sodnikov decembra 2015 in njegove predsednice decembra 2016 ni neodvisno in nepristransko sodišče.

³¹ Sodba z dne 24. marca 2026 v zadevi C-521/21, v kateri je bilo ugotovljeno, da nepravilnost pri imenovanju sodnika sama po sebi ne zadostuje za ugotovitev, da navedeni sodnik ni neodvisen.

³² Sodba z dne 4. septembra 2025 v zadevi C-225/22, v kateri je bilo ugotovljeno, da mora nacionalno sodišče za neobstoječo šteti odločbo višjega sodišča zadnje stopnje, ki ne izpolnjuje pogojev neodvisnosti in nepristranskosti, določenih s pravom Unije, kadar se s to odločbo zadeva vrne sodišču nižje stopnje v ponovno odločanje in je taka posledica neizogibna glede na zadevni postopkovni položaj, da se zagotovi primarnost prava Unije.

³³ Sodba z dne 21. aprila 2026 v zadevi C-769/22.

³⁴ Politične usmeritve naslednje Evropske komisije za obdobje 2024–2029.

skupnih določbah je še eno pomembno orodje za zagotovitev spoštovanja Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, kadar države članice izvršujejo sredstva EU.

Evropsko javno tožilstvo (EJT) in Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) s svojim delom za zaščito finančnih interesov Unije odločilno prispevata k zaščiti proračuna EU, ohranjanju pravne države in boju proti korupciji. EJT, ki je bilo ustanovljeno kot mehanizem okrepljenega sodelovanja oktobra 2017, se je postopoma pridružilo še več držav članic³⁵. Madžarska je 29. maja 2026 poslala uradno obvestilo, da namerava sodelovati v EJT, Komisija pa je 10. julija sprejela sklep o potrditvi sodelovanja Madžarske. To ima za EJT tudi širše posledice, saj uredba o EJT ne bo več akt v okviru okrepljenega sodelovanja³⁶ in bo postala del pravnega reda Unije. To bo pomenilo tudi, da bodo morale države kandidatke za pristop k Uniji sprejeti vse ustrezne izvedbene akte.

3. KLJUČNI VIDIKI STANJA PRAVNE DRŽAVE NA NACIONALNI RAVNI

Metodologija poročila o stanju pravne države in priporočila, ki jih vsebuje

Ocena v poglavjih o državah za vsako zajeto državo članico in državo, ki se pripravlja na pristop, je bila pripravljena v skladu z uveljavljeno [metodologijo](#), uporabljeno pri prejšnjih izdajah poročila. Letni širitveni sveženj Komisije za partnerice širitve zajema stanje pripravljenosti in napredek pri usklajevanju s pravnim redom Unije in evropskimi standardi, vključno z vsemi vidiki pravne države. Poglavja o državah v poročilu o stanju pravne države, ki se nanašajo na izbrane partnerice širitve, lahko vsebujejo sklice na smernice, izdane v okviru širitvenega procesa, poleg tega je lahko v njih poudarjeno dopolnjevanje med tem procesom ter poročilom o stanju pravne države.

Poglavja o državah temeljijo na kvalitativni oceni, ki jo je Komisija izvedla samostojno in se osredotoča na sintezo pomembnih dogodkov od julija 2025. V vsakem poglavju o državah se analiza osredotoča na teme, pri katerih je prišlo do pomembnih pozitivnih in tudi negativnih premikov ali pri katerih še vedno obstajajo pomembni izzivi, opredeljeni v prejšnjih poročilih. Pri temah, zajetih v priporočilih, analiza vsebuje kvalitativno oceno napredka, ki so ga države članice dosegle pri izvajanju priporočil iz leta 2025³⁷. Priporočila, vključena v to letno poročilo za leto 2026, temeljijo na temeljiti oceni stanja v zvezi s ključnimi izzivi. Njihov cilj je države članice podpreti v prizadevanjih, da napredujejo pri reformah na štirih področjih poročila³⁸. To poročilo ne zajema priporočil za države širitve, saj se taka priporočila izdajo v okviru letnega širitvenega svežnja.

Poročilo je rezultat tesnega sodelovanja in dialoga z nacionalnimi organi. Temelji na prispevkih nacionalnih organov, mednarodnih organizacij in zadevnih deležnikov ter na

³⁵ Uredbo Sveta (EU) 2017/1939 (v nadaljnjem besedilu: uredba o EJT) je oktobra 2017 sprejelo 20 držav članic v okviru okrepljenega sodelovanja. Malta in Nizozemska sta se pridružili leta 2018, Poljska in Švedska pa leta 2024.

³⁶ Na podlagi protokolov št. 21 in št. 22 k Pogodbama Irska in Danska načeloma ne sodelujeta pri ukrepih, sprejetih v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice. To ne posega v možnost, da Irska v skladu s členom 4 Protokola št. 21 pošlje uradno obvestilo o nasprotni nameri.

³⁷ Glede na napredek pri različnih poddelih posameznega priporočila in glede na to, ali so bila priporočila prenesena iz poročila za leto 2025, je Komisija za vsak primer uporabila naslednje kategorije: brez (nadaljnega) napredka, omejen (nadaljnji) napredek, določen (nadaljnji) napredek, znaten (nadaljnji) napredek in izvedeno v celoti.

³⁸ Načela, na podlagi katerih so bila pripravljena priporočila, so enaka kot v prejšnjih letih (glej COM(2022) 500, str. 3 in 4). Priporočila ne posegajo v postopke, ki jih Komisija lahko začne na podlagi drugih pravnih instrumentov.

podatkih, ki jih je zbrala Komisija sama³⁹. Vsi viri, uporabljeni kot podlaga za oceno, so dobro dokumentirani v vsakem poglavju o državi⁴⁰. Organi v državah članicah in države širitve so bile pozvane, da prispevajo k procesu, predložijo pisne prispevke in sodelujejo pri posebnih obiskih držav⁴¹. Tudi ciljno usmerjeno posvetovanje z deležniki je zagotovilo dragocene medsektorske prispevke in prispevke za posamezne države⁴². Svet Evrope je predložil pregled svojih nedavnih mnenj in poročil⁴³. Pred sprejetjem tega poročila so imeli nacionalni organi možnost, da predložijo posodobljene podatke za svoje poglavje. Sprejeto poročilo je podlaga za nadaljnje razprave Komisije z nacionalnimi vladami in parlamenti.

3.1 *Pravosodni sistemi*

Učinkoviti, dobro delujoči in neodvisni pravosodni sistemi so nepogrešljivi za uporabo in izvrševanje prava Unije in nacionalnega prava. Neodvisnost sodstva je bistvena za zagotavljanje poštenega postopka in učinkovitega sodnega varstva pravic posameznikov⁴⁴, dostop do neodvisnih sodišč in sodni nadzor pa sta osrednja elementa pravne države.

Države članice morajo pri organizaciji in reformi svojih pravosodnih sistemov v celoti spoštovati zahteve, določene s pravom Unije in sodno prakso Sodišča Evropske unije. Upoštevati bi morale tudi evropske standarde, ki sta jih oblikovala Svet Evrope in Beneška komisija, vključno s posodobljenim kontrolnim seznamom za pravno državo, ki ga je Beneška komisija sprejela decembra 2025. Evropske pravosodne mreže in združenja imajo pomembno vlogo pri spodbujanju in zagotavljanju pravne države ter razvoju evropskih standardov⁴⁵. Tudi odvetniki in odvetniške zbornice pomembno prispevajo k pravni državi, enako velja za notarje.

Mnenje o neodvisnosti sodstva po vsej EU

Kot je navedeno v pregledu stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026, raziskave Eurobarometer iz leta 2026 kažejo, da se je mnenje širše javnosti glede neodvisnosti sodstva v primerjavi z letom 2025 izboljšalo ali ostalo nespremenjeno v 17 državah članicah, v desetih državah članicah pa se je poslabšalo⁴⁶. Med podjetji se je mnenje o neodvisnosti v primerjavi z letom 2025 izboljšalo ali ostalo nespremenjeno v 18 državah članicah, v devetih državah

³⁹ Na primer, pregled stanja na področju pravosodja v EU zagotavlja zlasti primerjalne in zanesljive podatke o učinkovitosti, kakovosti in neodvisnosti pravosodnih sistemov v državah članicah EU. Njegov cilj je pomagati EU in državam članicam izboljšati učinkovitost njihovih nacionalnih pravosodnih sistemov.

⁴⁰ Uporabljeni viri vključujejo pisne prispevke držav članic, prispevke, prejete med ciljno usmerjenim posvetovanjem z deležniki, informacije, ki so jih pripravile mednarodne organizacije, kot so Svet Evrope, OECD in ZN, ter prispevke, predložene med obiski držav. Informacije iz uporabljenih virov se ustrezno upoštevajo, pri čemer se presoja njihova zanesljivost in upoštevnost. Ti viri so podlaga za oceno Komisije, vendar sklepi Komisije ostajajo v njeni pristojnosti.

⁴¹ Prispevek držav članic je na voljo na tej povezavi: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-input-member-states-and-enlargement-countries_sl. Informacije o obiskih držav so na voljo v poglavjih o državah. Med temi obiski držav, ki so potekali na spletu in osebno, je Komisija govorila z nacionalnimi organi držav članic, vključno s pravosodnimi in neodvisnimi organi, organi kazenskega pregona ter drugimi deležniki, kot so novinarska združenja in civilna družba.

⁴² Prispevek deležnikov je na voljo na tej povezavi: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_sl.

⁴³ Prispevek Sveta Evrope k poročilu o stanju pravne države je na voljo na tej povezavi: https://commission.europa.eu/document/b2e4463e-772f-46d3-af7a-92658e1fe48e_sl.

⁴⁴ Člen 19 Pogodbe o Evropski uniji in člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

⁴⁵ To so na primer Evropska mreža sodnih svetov, Mreža predsednikov vrhovnih sodišč EU, Združenje državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva EU, Svet odvetniških združenj Evrope in Komisija Sveta Evrope za učinkovitost pravosodja (CEPEJ), mreža javnih tožilcev ali primerljivih institucij na vrhovnih sodiščih držav članic Evropske unije – mreža NADAL ter Svet notariatov Evropske unije (CNUE).

⁴⁶ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026, slika 48.

članicah pa se je poslabšalo⁴⁷. Na [Danskem](#), [Finskem](#), v [Avstriji](#), na [Švedskem](#), [Nizozemskem](#), v [Nemčiji](#), [Luksemburgu](#) in na [Irskem](#) je stopnja zaznane neodvisnosti med širšo javnostjo ali podjetji še naprej posebno visoka (nad 75 %), medtem ko na [Hrvaškem](#) in v [Bolgariji](#) ostaja zelo nizka (pod 30 %). Kar zadeva države širitve, rezultati Eurobarometra kažejo zelo nizko do povprečno stopnjo zaznane neodvisnosti.

Sodni sveti ter postopki imenovanja in razrešitve sodnikov kot ključna jamstva za neodvisnost sodstva

Postopki za imenovanje in razrešitev sodnikov ter pristojnosti in struktura sodnih svetov so ključnega pomena za ohranjanje neodvisnosti sodstva. Kjer obstajajo sodni sveti, delujejo kot varovalni mehanizem med sodstvom in drugimi vejami oblasti na področjih, kot so imenovanja, poklicni razvoj in upravljanje pravosodnega sistema⁴⁸. Svet Evrope je razvil evropske standarde o tem, kako naj bodo ti sveti oblikovani za učinkovito zaščito njihove neodvisnosti, tudi glede sestave⁴⁹. Za učinkovito delovanje sodnih svetov so potrebni zadostni viri in upravna neodvisnost.

Več držav članic je sprejelo ukrepe za okrepitev neodvisnosti in učinkovitosti sodnih svetov. Na [Nizozemskem](#) je vlada predlagala, da se sodstvu dodeli lasten proračun ter da se odpravi vloga ministra za pravosodje in varnost pri imenovanju članov sodnega sveta. V [Španiji](#) so bili sprejeti ukrepi za napredek pri prilagoditvi postopka imenovanja sodnikov članov sodnega sveta, pri čemer je Beneška komisija sprejela mnenje o dveh alternativnih modelih. Na [Portugalskem](#) je sodni svet ob upoštevanju tekočih razprav o krepitvi svojega pravnega okvira sprejel kodeks ravnanja za svoje člane, namenjen varovanju njegove neodvisnosti in verodostojnosti. Na [Finskem](#) se pripravljajo ustavne spremembe za dodatno varovanje neodvisnosti sodstva.

Kar zadeva države širitve, je v [Severni Makedoniji](#) parlament sprejel nov zakon o sodnem svetu, da bi ga uskladi z evropskimi standardi. V [Srbiji](#) so bili z zakonskimi spremembami odpravljeni nekateri obstoječi zaščitni ukrepi za zaščito avtonomije tožilstva in neodvisnosti sodstva, kar ovira izvajanje ustavne reforme iz leta 2023; Beneška komisija je nato potrdila, da je Srbija obravnavala znaten del njenih priporočil o teh spremembah.

Sočasno so v [Bolgariji](#) še vedno prisotni pomisleki glede sodnega sveta, saj niso bili sprejeti nobeni ukrepi za obravnavo dolgotrajnih težav s sestavo in delovanjem sveta. V [Estoniji](#) je parlament sprejel reformo sveta, v kateri evropski standardi niso upoštevani. Na [Slovaškem](#) je v zakonodajnem postopku osnutek spremembe ustave in zakona o sodnem svetu, s katerim se omejujejo razlogi za razrešitev članov sodnega sveta.

Postopki za imenovanje in razrešitev sodnikov so ključni za neodvisnost sodstva in za javno mnenje. Sodišče Evropske unije je določilo, da je za neodvisnost sodstva potrebno, da so pogoji in pravila, ki urejajo imenovanje sodnikov, zadostni, da se prepreči kakršen koli utemeljen dvom o tem, ali so sodniki neodvisni od zunanjih dejavnikov⁵⁰. V več državah članicah potekajo prizadevanja za izboljšanje postopkov imenovanja sodnikov, tudi v okviru nadaljnjega ukrepanja na podlagi priporočil iz leta 2025. V [Grčiji](#) so bila imenovanja na najvišje položaje v sodnem sistemu opravljena ob sodelovanju sodstva. V [Sloveniji](#) je bila z novim Zakonom o

⁴⁷ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026, slika 50.

⁴⁸ Sodišče Evropske unije je priznalo, da lahko sodni svet, kadar je udeležen v postopku imenovanja, ki vključuje politične organe, prispeva k objektivnejšemu postopku. Glej na primer sodbo z dne 2. marca 2021, A.B. in drugi (Imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča – Pravno sredstvo), C-824/18, ECLI:EU:C:2021:153.

⁴⁹ Glej zlasti Priporočilo Sveta Evrope CM/Rec(2010)12.

⁵⁰ Glej sodbe, vključno s sodbami z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska, C-791/19, ECLI:EU:C:2021:596, z dne 20. aprila 2021, Repubblica/Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, in z dne 2. marca 2021, A.B. in drugi (Imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča – Pravno sredstvo), C-824/18, ECLI:EU:C:2021:153.

sodnikov pristojnost za imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča prenesena z Državnega zbora na Sodni svet. V [Latviji](#) se sprejemajo ukrepi za uvedbo zaščitnih ukrepov za zaščito postopka imenovanja sodnikov vrhovnega sodišča pred neprimernim vplivom. Čeprav na [Švedskem](#) ni bilo načrtov za spremembo sistema imenovanja sodnikov porotnikov, združenje sodnikov porotnikov preučuje ukrepe za okrepitev njihovega delovanja na sodiščih.

V drugih državah članicah reforme postopkov imenovanja sodnikov napredujejo počasi, pomisleki glede upoštevanja evropskih standardov pri imenovanjih sodnikov pa ostajajo. Na [Malti](#) se je politična razprava o imenovanju predsednika vrhovnega sodišča nadaljevala, vendar reforme za vključitev sodstva v postopek še niso sprejete. Na [Finskem](#) so bili sprejeti omejeni ukrepi v zvezi z vprašanjem imenovanja sodnikov porotnikov. V [Bolgariji](#) razširjena uporaba napotitev še naprej vzbuja pomisleke, saj lahko negativno vpliva na napotene pravosodne uradnike, ki se soočajo s tveganjem prenehanja napotitve. V [Albaniji](#) je bil postopek preverjanja vseh sodnikov in tožilcev po zaključku pritožbene faze v celoti zaključen, kar je dodatno okrepilo neodvisnost sodstva, odgovornost in integriteto na celotnem področju pravosodja.

V skladu z evropskimi standardi je kritiziranje sodnih odločb sicer običajen vidik demokratičnega diskurza, vendar bi se morali izvršilna in zakonodajna oblast vzdržati kritik, ki spodkopavajo neodvisnost sodstva ali zaupanje javnosti vanj⁵¹. Izzivi v zvezi s tem so bili izpostavljeni tako v državah članicah kot v državah širitve. V [Albaniji](#) sodstvo ostaja odporno, vendar so se poskusi neprimernega vplivanja na pravosodne institucije in osebni napadi na sodnike in tožilce nadaljevali. V [Črni gori](#) se kljub temu, da imata sodni in tožilski svet vzpostavljen mehanizem za prijavo primerov neprimernega vplivanja, kritike in napadi na tožilske organe in njihove odločitve nadaljujejo. V [Srbiji](#) se je politični pritisk na sodstvo in tožilstvo znatno povečal, nadaljnje ukrepanje državnih organov pa je bilo omejeno.

Avtonomija in neodvisnost tožilstva

Čeprav se struktura državnih tožilstev med državami članicami razlikuje, so potrebni institucionalni zaščitni ukrepi za zagotovitev avtonomije tožilstva, da bi lahko delovalo brez vmešavanja⁵². Ta avtonomija je ključna za izvrševanje tako nacionalnega kot evropskega kazenskega prava.

Reforme za okrepitev institucionalnih zaščitnih ukrepov za tožilstvo so se v več državah članicah nadaljevale različno hitro. V [Bolgariji](#) je parlament sprejel spremembe, s katerimi je uvedel samodejen sodni nadzor nad odločitvami tožilstva v primeru ustavitve in prekinitve preiskav kaznivih dejanj, povezanih s korupcijo. Poleg tega je bil sprejet nov zakon za obravnavanje postopkovnih vprašanj, ki še naprej vplivajo na polno operacionalizacijo mehanizma za učinkovito zagotavljanje odgovornosti in kazenske odgovornosti generalnega državnega tožilca, za preiskavo generalnega državnega tožilca pa je bil imenovan nov *ad hoc* tožilec. V [Španiji](#) je v parlamentarni obravnavi osnutek zakona, katerega cilj je okrepiti položaj generalnega državnega tožilca z ločitvijo mandata generalnega državnega tožilca od mandata vlade. Na [Cipru](#) v parlamentu še naprej razpravljajo o potekajoči reformi pravosodnega urada, s katero naj bi se ustanovil urad generalnega državnega tožilca in uvedel učinkovit pregled odločitev o neuvedbi kazenskega pregona ali o ustavitvi postopka. V [Avstriji](#) je vlada v javno posvetovanje predložila predlog zakona o ustanovitvi zveznega državnega tožilstva, da bi tožilstvo ločila od sedanje hierarhične podrejenosti ministrstvu za pravosodje. Na [Poljskem](#) so

⁵¹ Svet Evrope, Priporočilo Odbora ministrov državam članicam o sodnikih: neodvisnost, učinkovitost in odgovornost, 17. november 2010, CM/Rec(2010)12, odstavek 18.

⁵² Glej zbirko mnenj in poročil Beneške komisije v zvezi s tožilci [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2022\)023-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)023-e).

bili sprejeti omejeni nadaljnji ukrepi za ločitev funkcije ministra za pravosodje od funkcije generalnega državnega tožilca in za zagotovitev funkcionalne neodvisnosti tožilstva od vlade.

Na nekaterih področjih so bili ugotovljeni oziroma ostajajo izzivi. Na [Slovaškem](#) je pravni okvir v zvezi s pooblastilom generalnega državnega tožilca, da razveljavi dokončne odločitve nižjih državnih tožilcev, ostal nespremenjen. Na [Madžarskem](#) povzroča postopek izvolitve generalnega državnega tožilca skupaj s hierarhično strukturo tožilstva tveganje nedopustnega političnega vmešavanja v posamezne zadeve.

V [Črni gori](#) je vlada sprejela ustavne spremembe, namenjene krepitvi neodvisnosti sodnega in tožilskega sveta. V [Severni Makedoniji](#) je parlament sprejel nove spremembe zakona o svetu javnih tožilcev za okrepitev avtonomije tožilstva, vendar so potrebne nadaljnje spremembe. V [Srbiji](#) še naprej obstajajo pomisleki glede avtonomije tožilstva, učinkovitost in zaupnost kazenskih preiskav pa ovirajo pomanjkljivosti v zakonodaji in praksi.

Zagotavljanje odgovornosti in zaščita neodvisnosti v disciplinskih postopkih

Kot potrjuje sodna praksa Sodišča Evropske unije, se disciplinski postopki ne smejo uporabljati kot oblika političnega nadzora nad sodstvom⁵³. Zaščitni ukrepi morajo vključevati jasna pravila, ki opredeljujejo ravnanje, ki se šteje za disciplinsko kršitev, in kazni, ki se uporabljajo. Disciplinske postopke bi moral voditi neodvisen organ, spoštovati bi se morala pravica do obrambe in omogočiti bi bilo treba izpodbijanje na sodišču⁵⁴.

Več držav članic je okrepilo zaščitne ukrepe v disciplinskih postopkih. Na [Češkem](#) naj bi novi dvostopenjski disciplinski postopek za sodnike, tožilce in sodne izvršitelje dobro deloval. V [Sloveniji](#) je bil s spremembami Zakona o sodnem svetu in z novim Zakonom o sodnikih temeljito prenovljen disciplinski okvir za sodnike z natančnejšimi opredelitvami in postopkovnimi spremembami.

V nekaterih državah članicah disciplinski ukrepi v zvezi s sodniki predstavljajo različne izzive. V [Romuniji](#) so nekateri sodniki in tožilci še naprej čutili neprimeren pritisk, njihova poklicna združenja pa so objavila javne izjave, v katerih so zahtevala prenehanje disciplinskega pritiska na sodnike in tožilce, ki uresničujejo svojo pravico do svobode izražanja. Poleg tega je vrhovno kasacijsko sodišče izločilo sodnike zaradi njihove namere, da Sodišču Evropske unije predložijo vprašanja za predhodno odločanje. Na [Slovaškem](#) je reforma disciplinskih postopkov za sodnike, tožilce, sodne izvršitelje in notarje, s katero se povečujejo pristojnosti sodnega sveta v zvezi s sodstvom, predmet ustavnopravne presoje.

Prizadevanja za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti pravosodja

Pravosodni sistem potrebuje za učinkovito delovanje zadostna sredstva. To vključuje potrebne naložbe v fizično in tehnično infrastrukturo ter zagotavljanje ustrezno izobraženega, usposobljenega in primerno plačanega osebja. Države članice so še naprej vlagale v svoje pravosodne sisteme, pogosto kljub omejevalnemu proračunskemu okviru, v več primerih s podporo EU prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost.

V [Nemčiji](#) so bili z novim paktom za pravno državo in skupno kampanjo za privabljanje usposobljenega osebja sprejeti pomembni ukrepi za povečanje sredstev sodstva in reševanje izzivov pri zaposlovanju. V [Belgiji](#) je parlament sprejel zakon za povečanje privlačnosti

⁵³ Sodišče je na to načelo opozorilo v zadevah, ki se nanašajo na disciplinski senat poljskega vrhovnega sodišča (sodba z dne 5. junija 2023, Komisija/Poljska, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442) in romunsko pravosodno inšpekcijo (sodbi z dne 11. maja 2023, Inspectia Judiciară, 817/21, ECLI:EU:C:2023:391, in z dne 18. maja 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ in drugi/Inspectia Judiciară in drugi, C-83/19, ECLI:EU:C:2021:393).

⁵⁴ Sodba z dne 25. julija 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, točka 67.

delovnih mest v sodstvu z boljšo uskladitvijo zaposlitvenih pogojev s pogoji za javne uslužbenke zunaj sodstva. Na [Nizozemskem](#) bo sodstvo od leta 2027 prejelo večja sredstva za izboljšanje delovnih pogojev v pravosodnem sistemu in odpravo pomanjkanja osebja. V [Grčiji](#) je cilj zaposlovanja tožilcev odpraviti pomanjkanje osebja. Vendar ustrezna sredstva ostajajo ponavljajoč se izziv; na primer, na [Portugalskem](#) zaposlovanje na sodniška in tožilska mesta poteka, vendar ostajajo pomisleki v zvezi s pomanjkanjem sodnih uradnikov ter slabšanjem razmer in varnosti v prostorih sodišč in tožilstev. V [Estoniji](#) delovna obremenitev v sodstvu ostaja izziv, razpisani pa so bili natečaji za zapolnitev prostih delovnih mest.

Višina plačila sodnikov lahko vpliva na neodvisnost sodstva in je pomembna tudi za privlačnost sodniškega poklica⁵⁵. Na [Švedskem](#) sta se nacionalna sodna uprava in sindikat sodnikov dogovorila o novi kolektivni pogodbi, s katero so pojasnjeni obstoječi zaščitni ukrepi in uvedeni dodatni ukrepi za podpiranje neodvisnosti sodstva v zvezi s sistemom plač sodnikov. Na [Madžarskem](#) so se plače v pravosodnem sistemu dodatno zvišale, medtem ko niso bili sprejeti ukrepi za zagotovitev, da se taka zvišanja izvajajo strukturirano.

Z digitalizacijo se lahko okrepijo pravosodni sistemi držav članic in poveča njihova dostopnost, učinkovitost, odpornost ter pripravljenost za spoprijemanje s sedanjimi in prihodnjimi izzivi. Na [Irskem](#), v [Grčiji](#), [Luksemburgu](#), [Franciji](#), [Sloveniji](#) in [Estoniji](#) se je v zvezi s pobudami za digitalizacijo še naprej dosegal napredek. V [Belgiji](#), [Bolgariji](#), na [Hrvaškem](#), v [Nemčiji](#), [Italiji](#), na [Portugalskem](#) in [Finskem](#), kjer projekti za izboljšanje ravni digitalizacije dosegajo napredek, še ostajajo nekatere vrzeli in izzivi. Vendar izvajanje v nekaterih državah članicah še vedno zaostaja. Na [Češkem](#) so prizadevanja za digitalizacijo pravosodnega sistema še naprej zamujala, deležniki pa so opozorili na pomanjkanje interoperabilnosti med sistemi različnih sodišč ter na pogosto nepopolno ali nedosledno spletno objavljanje sodnih odločb. Na [Malti](#) je napredek v zvezi z naložbami v digitalizacijo pravosodja počasen, več sistemov pa je treba še uvesti. V [Španiji](#) se je nadaljevalo delo za dodatno izboljšanje visoke ravni digitalizacije pravosodja, omejena interoperabilnost med nacionalnimi in regionalnimi sistemi za vodenje zadev pa ostaja izziv.

[Albanija](#), [Črna gora](#) in [Severna Makedonija](#) se še naprej soočajo z izzivi pri zagotavljanju zadostnih človeških virov v sodstvu. V [Srbiji](#) poteka izvajanje informacijske rešitve za novi tožilski sistem za vodenje zadev.

V učinkovitem pravosodnem sistemu se obvladujejo število prejetih zadev in sodni zaostanki, odločbe pa se izdajajo brez neupravičenih zamud. To je nujno za varstvo pravic, pravno varnost in zaupanje javnosti. Predolgi sodni postopki in sodni zaostanki lahko negativno vplivajo tudi na poslovno okolje. V nekaterih državah članicah se izvajajo ukrepi za izboljšanje učinkovitosti. Na [Hrvaškem](#) so bili sprejeti nekateri ukrepi za izboljšanje učinkovitosti pravosodja, vendar sodni zaostanki in trajanje postopkov ostajajo razlog za resno zaskrbljenost. V [Grčiji](#) prizadevanja za razbremenitev civilnih sodišč in zmanjšanje zamud vključujejo prenos nepravdnih zadev na odvetnike in notarje, digitalno objavo oporok in spremembe zakonika o civilnem postopku. V [Španiji](#) izvajanje novega zakona o učinkovitosti pravosodja že kaže pozitivne rezultate, čeprav obstajajo izzivi, povezani z viri in doslednostjo izvajanja po regijah. V [Franciji](#) se preučujejo reforme za izboljšanje učinkovitosti pravosodnega sistema, deležniki pa izražajo pomisleke, da bi lahko pomenile omejitev pravice do pritožbe.

Čeprav so bile v nekaterih državah članicah glede trajanja sodnih postopkov zabeležene izboljšave, na primer v [Romuniji](#), v drugih državah članicah ostajajo dolgotrajni izzivi. V

⁵⁵ Sodba Sodišča z dne 25. februarja 2025 v združenih zadevah C-146/23 in C-374/23 (ECLI:EU:C:2025:109), v kateri je Sodišče pojasnilo, da morajo biti v skladu s členom 19(1) PEU podrobna pravila za določitev plačila sodnikov objektivna, predvidljiva, stabilna, pregledna in zakonsko določena.

[Belgiji](#) in na [Portugalskem](#) ukrepi za pospešitev sodnih postopkov še niso sprejeti. V [Italiji](#) se je pozitiven trend skrajševanja časa, potrebnega za izdajo sodne odločbe, nadaljeval, vendar trajanje sodnih postopkov ostaja resna težava.

V [Severni Makedoniji](#) se je učinkovitost pravosodnega sistema še naprej zmanjševala, saj se je trajanje postopkov podaljšalo v skoraj vseh kategorijah zadev, razen v kazenskih zadevah. V [Srbiji](#) učinkovitost pravosodnega sistema v civilnih in gospodarskih zadevah ostaja stabilna, vendar je v kazenskih zadevah zaznati negativen trend, resni izzivi pri obravnavanju upravnih zadev in ustavnih pritožb pa niso bili odpravljeni.

Dostop do pravnega varstva in vloga odvetnikov v pravosodnem sistemu

Odvetniki, odvetniške zbornice, notarji in drugi pravni strokovnjaki so bistveni za učinkovito delovanje pravne države. Kot je priznalo Sodišče Evropske unije, sta varovanje poklicne skrivnosti odvetnikov in zaupnost komunikacije med odvetnikom in stranko splošni načeli prava Unije, tesno povezani s pravico do obrambe in učinkovitim izvajanjem sodne oblasti⁵⁶. Leta 2025 je Svet Evrope sprejel Evropsko konvencijo o varstvu odvetniškega poklica, ki prvič kodificira zaščitne ukrepe, namenjene zagotavljanju, da lahko odvetniki delujejo neodvisno od izvršilne oblasti in drugih nedopustnih vplivov⁵⁷.

Čeprav je neodvisnost odvetnikov v EU na splošno zagotovljena, kar odvetnikom omogoča, da svobodno opravljajo dejavnosti svetovanja svojim strankam in njihovega zastopanja, izzivi ostajajo. V [Belgiji](#) odvetniki še naprej pozivajo k dodatnim postopkovnim jamstvom za zaščito svoje neodvisnosti in varovanja svoje poklicne skrivnosti. Na [Nizozemskem](#) je bila zaradi pomislekov odvetnikov spremenjena ureditev vizualnega nadzora nad pogovori med odvetniki in strankami v zaporih z visoko stopnjo varovanja.

Razpoložljivost pravne pomoči in višina sodnih taks precej vplivata na dostop do pravnega varstva. V več državah članicah se sprejemajo ukrepi za izboljšanje sistema pravne pomoči, na primer v [Latviji](#), kjer je bil razširjen dostop do pravne pomoči v postopkih pred ustavnim sodiščem. Na [Danskem](#) je sodni svet nadaljeval delo v zvezi s pregledom sistema pravne pomoči, na [Irskem](#) pa so bili sprejeti nadaljnji ukrepi za zmanjšanje stroškov sodnih postopkov z nadaljnjo pripravo predloga zakona o civilni reformi, medtem ko je bil objavljen pregled sheme pravne pomoči v civilnih zadevah, predvidena pa je tudi reforma sistema pravne pomoči v kazenskih zadevah. V [Bolgariji](#) so se s spremembami pravil o pravni pomoči povečale nagrade odvetnikov. Medtem so bile v [Litvi](#) leta 2026 razprave o višini plačila ponudnikov pravne pomoči prekinjene, za letos pa so predvidene nove funkcije informacijskega sistema za pravno pomoč, namenjene zmanjšanju upravnega bremena za ponudnike pravne pomoči.

3.2 Protikorupcijski okvir

Korupcija ogroža varnost, pošteno konkurenco in blaginjo, slabi kakovost javnih storitev, izkrivlja dodeljevanje javnih sredstev in spodkopava zaupanje ljudi v demokracijo, javne institucije in pravno državo. Pogosto je povezana z drugimi kaznivimi dejanji, vključno s pranjem denarja in trgovino s prepovedanimi drogami, ter je eno glavnih orodij, s katerimi organizirane kriminalne združbe prodirajo v institucije in podjetja, ki poslujejo zakonito, ter vplivajo nanje. Celovit pristop k boju proti korupciji temelji na kombinaciji preventivnih in represivnih ukrepov v trdnem pravnem in institucionalnem okviru ter učinkovitega preiskovanja in pregona.

⁵⁶ Zadeva C-155/79, AM & S Europe Ltd/Komisija, ECLI:EU:C:1982:157, točke 18–21; zadeva C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals in Akros Chemicals/Komisija, ECLI:EU:C:2010:512, točke 42–46 in točka 54; zadeva C-694/20, Orde van Vlaamse Balies in drugi, ECLI:EU:C:2022:963, točke 26–30 in točke 34–36.

⁵⁷ CM(2024)191-add1final. Do junija 2026 je Konvencijo podpisalo 24 držav članic EU.

Zaznava korupcije po EU

Rezultati [indeksa zaznave korupcije](#) dosledno kažejo, da je osem od 20 držav, ki se uvrščajo med najboljše na mednarodni ravni, držav članic EU⁵⁸, vendar razlike ostajajo⁵⁹. Partnerice širitve na tej lestvici dosegajo podpovprečne rezultate⁶⁰. Raziskave Eurobarometer iz leta 2026 o korupciji kažejo, da korupcija še naprej vzbuja resne pomisleke pri državljanih in državljankeh ter podjetjih v EU. Približno sedem od desetih Evropejcev in Evropejk (71 %) meni, da je korupcija v njihovi državi zelo razširjena, skoraj pet od desetih (48 %) pa jih meni, da se je korupcija v njihovi državi še okrepila. Le 35 % državljanek in državljanov meni, da so prizadevanja njihove vlade v boju proti korupciji uspešna. Podobno večina evropskih podjetij (65 %) meni, da je problem korupcije v njihovi državi zelo razširjen, le približno polovica (53 %) pa jih meni, da je verjetno, da bodo skorumpirani posamezniki ali podjetja ujeta ali prijavljena policiji ali tožilcem.

Krepitev strateškega in pravnega okvira za boj proti korupciji in zmogljivosti institucij

Pomen učinkovitih in usklajenih protikorupcijskih politik je priznan v mednarodnem pravu⁶¹. Nacionalne strategije državam članicam pomagajo sprejeti celovit in skladen pristop, pri katerem se protikorupcijska prizadevanja vključijo v vse ustrezne sektorje politike. Z direktivo o boju proti korupciji bo njihovo sprejetje do junija 2029 postalo obvezno. Skoraj vse države članice in države širitve imajo trenutno vzpostavljene nacionalne protikorupcijske strategije in jih izvajajo⁶². [Irska](#) je sprejela svojo prvo protikorupcijsko strategijo, [Italija](#) novo, [Španija](#) pa svoj prvi državni protikorupcijski načrt.

Za učinkovit boj proti korupciji so potrebni trden pravni okvir in tudi neodvisni organi za njegovo izvrševanje. Na splošno so pravni okviri v državah članicah in državah širitve, zajetih v tem poročilu, dobro razviti, pri čemer se ukrepi za odpravo določenih vrzeli že izvajajo ali načrtujejo. Prenos direktive o boju proti korupciji v nacionalno zakonodajo državam članicam zagotavlja dodatno priložnost za okrepitev in harmonizacijo njihovih pravnih okvirov.

Več držav članic je izvedlo reforme kazenskega prava za okrepitev boja proti korupciji. Na [Švedskem](#) je vlada predlagala nadaljnje zakonodajne reforme za okrepitev okvira kazenskega pravosodja in izboljšanje odgovornosti za korupcijo v skladu z mednarodnimi priporočili. V [Španiji](#) se v parlamentu razpravlja o reviziji zakonika o kazenskem postopku, da bi bil kazenski postopek učinkovitejši. [Bolgarija](#) je sprejela več zakonodajnih sprememb za izvajanje mednarodnih priporočil o čezmejnem podkupovanju.

V nekaj državah pomanjkljivosti ostajajo. Na [Slovaškem](#) je bila reforma kazenskega prava iz leta 2024 sicer prilagojena, da bi se zagotovila zaščita finančnih interesov EU, slovaška vlada pa je pri tem dejavno sodelovala, vendar reforme kazenskega prava in institucionalne reforme iz leta 2024 še naprej vzbujaajo nekatere pomisleke v zvezi z bojem proti korupciji, predhodno

⁵⁸ Enako kot prejšnje leto je med prvimi 20 državami 8 držav članic. Tri države članice (Danska, Finska in Švedska) so pri indeksu dosegle rezultat 80/100 ali več, rezultat za druge države (Luksemburg, Nizozemsko, Nemčijo, Estonijo in Irsko) pa je bil višji od 70/100.

⁵⁹ Rezultate, nižje od 50, so dosegle Malta (49), Slovaška (48), Hrvaška (47), Romunija (45), Bolgarija (40) in Madžarska (40).

⁶⁰ Rezultate, nižje od 50, so dosegle Črna gora (46), Severna Makedonija (40), Albanija (39) in Srbija (33).

⁶¹ S Konvencijo Združenih narodov proti korupciji (UNCAC) se od držav pogodbenic zahteva, da v skladu s temeljnimi načeli svojih pravnih sistemov razvijejo in izvajajo ali ohranjajo učinkovite in usklajene protikorupcijske politike, ki spodbujajo sodelovanje družbe ter upoštevajo načela pravne države, ustreznega upravljanja javnih zadev in javne lastnine, integritete, preglednosti in odgovornosti. Vse države članice in EU so pogodbenice. Zlasti Direktiva (EU) 2026/1021 o boju proti korupciji zahteva, da države članice do 1. junija 2029 vzpostavijo nacionalno protikorupcijsko strategijo (člen 21).

⁶² V 23 državah članicah so v veljavi posebne protikorupcijske strategije ali programe, skoraj vse druge pa imajo protikorupcijske komponente v drugih nacionalnih strategijah in akcijskih načrtih.

ugotovljena tveganja pa se še naprej uresničujejo. V [Severni Makedoniji](#) so bile sprejete spremembe kazenskega zakonika, ki so imele v primerjavi s prejšnjim okvirom več pomanjkljivosti, medtem ko se pripravlja celovita reforma.

Več držav članic sprejema ukrepe za okrepitev svojih protikorupcijskih institucij. V [Belgiji](#) je bil v parlamentu vložen zakonodajni predlog za ustanovitev novega oddelka z namenskimi viri v okviru zveznega tožilstva za preiskovanje hudih finančnih in gospodarskih kaznivih dejanj. Na [Cipru](#) je bil neodvisni organ za boj proti korupciji okrepljen s sprejetjem nove zakonodaje o zaposlovanju. [Španija](#) je začela zakonodajni postopek za ustanovitev neodvisnega organa za javno integriteto kot osrednjega organa za preprečevanje, nadzor in pregon korupcije. V [Latviji](#) so bile pristojnosti urada za preprečevanje korupcije in boj proti njej okrepljene, da bi se okrepila analiza tveganja. [Bolgarija](#) je sprejela nov protikorupcijski zakon, s katerim je bila ponovno ustanovljena protikorupcijska komisija z močnejšimi jamstvi za njeno politično neodvisnost. Na [Madžarskem](#) je cilj nove zakonodaje okrepiti pristojnosti organa za integriteto in zagotoviti, da ima dostop do podatkov, potrebnih za opravljanje svojega dela.

Za obravnavo vse bolj zapletenih primerov korupcije morajo biti organi kazenskega pregona, tožilci in sodstvo ustrezno specializirani ter imeti na voljo dovolj sredstev. V [Španiji](#) so bila ustvarjena nova sodniška in tožilska delovna mesta, da bi se okrepilo obravnavanje primerov korupcije. Na [Malti](#) sta policija in generalni državni tožilec dodatno povečala svoje človeške vire, medtem ko zmogljivost stalne komisije proti korupciji, da učinkovito prispeva k preiskovanju in pregonu primerov korupcije, ostaja omejena. V nekaterih državah članicah nekateri izzivi še naprej ostajajo. Pri preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj korupcije ostajajo na [Irskem](#) izzivi v zvezi z viri. V [Avstriji](#) se obveznosti poročanja in nova pravila o zasegu elektronskih naprav obravnavajo kot breme za tožilstva.

Za učinkovit boj proti korupciji so ključni tesno sodelovanje med organi odkrivanja in pregona ter drugimi agencijami⁶³, dostop do informacijskih podatkovnih zbirk in njihova medsebojna povezanost. Na [Irskem](#) sodelovanje med pristojnimi organi dobro deluje. Na [Finskem](#) so nacionalni preiskovalni urad, davčni organ ter organ za varstvo konkurence in potrošnikov okrepili sodelovanje na področju preprečevanja korupcije.

Poroča se, da je sodelovanje med nacionalnimi organi in EJT v sodelujočih državah članicah na splošno dobro. Poleg tega EJT zdaj v celoti deluje na [Poljskem](#) in [Švedskem](#), in sicer na področju preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije. [Madžarska](#) je 29. maja 2026 poslala uradno obvestilo, da se namerava vključiti v okrepljeno sodelovanje v zvezi z EJT [Komisija pa je nato sprejela sklep o potrditvi sodelovanja Madžarske].

Na [Irskem](#) vladni program za leto 2025 vsebuje zavezo za pristop k EJT.

V [Albaniji](#) se je institucionalni okvir za preprečevanje korupcije izboljšal, vendar usklajevanje med institucijami, pristojnimi za področje korupcije, ter organi odkrivanja in pregona ostaja šibko. V [Črni gori](#) sta se povečali učinkovitost in usklajenost institucij odkrivanja in pregona na področju korupcije. V [Srbiji](#) obstajajo pomisleki glede ovir in poskusov neprimerne vplivanja na učinkovito delovanje državnega tožilstva za organizirani kriminal.

Odprava ovir za kazenske preiskave in pregon ter izboljšanje rezultatov pri korupciji na visoki ravni

Učinkovito preiskovanje in pregon korupcije sta bistvena za zagotavljanje odgovornosti in ohranjanje zaupanja javnosti v pravno državo. Po podatkih raziskave Special Eurobarometer o

⁶³ Kot so finančnoobveščevalne enote ter davčni in revizijski organi, organi za konkurenco in drugi upravni organi.

odnosu državljanov do korupcije približno dve tretjini Evropejcev in Evropejk (69 %) meni, da se primeri korupcije na visoki ravni ne obravnavajo v zadostni meri. Učinkovito preiskovanje in pregon korupcije lahko ovirajo pravne pomanjkljivosti, kot so nejasni ali obremenjujoči postopki za odvzem imunitete ali kratki zastaralni roki. Te ovire so zlasti problematične pri zapletenih primerih korupcije, saj lahko povzročijo zamude in ogrozijo učinkovito izvrševanje.

Več držav članic je okrepilo prizadevanja za zagotovitev učinkovitejšega preiskovanja in pregona kaznivih dejanj korupcije, tudi z dodelitvijo dodatnih sredstev. V [Franciji](#) se krepijo prizadevanja za pregon korupcije, tudi v primerih na visoki ravni, saj so bili preiskovalnim organom dodeljeni dodatni človeški viri, poleg tega pa so bila vzpostavljena nova zakonodajna orodja. V [Luksemburgu](#) so se človeški viri v službah, ki delujejo na področju boja proti korupciji, znatno povečali. Na [Hrvaškem](#) je bilo revidiranih več zakonov, vključno z zakonom o uradu za preprečevanje korupcije in organiziranega kriminala, uvedene pa so bile institucionalne spremembe za doseganje večje učinkovitosti pri preiskavah in pregonu korupcije.

V drugih državah članicah obstajajo nekatere ovire za učinkovito preiskovanje in pregon korupcije, zlasti v primerih korupcije na visoki ravni. Na [Malti](#) so bile uvedene nove preiskave in začeti novi pregoni, prizadevanja za povečanje preiskovalnih zmogljivosti pa se nadaljujejo, medtem ko je treba zanesljive rezultate pri pravnomočnih sodbah v primerih korupcije še doseči. V [Romuniji](#) so bili rezultati pri pregonu tako male korupcije kot korupcije na visoki ravni ohranjeni, sodišča nižje stopnje pa so po sodbah vrhovnega kasacijskega sodišča o zastaranju še naprej zaključevala postopke v primerih korupcije in razveljavljala obsodbe, tudi v primerih na visoki ravni. [Bolgarija](#) in [Madžarska](#) še nista dokazali, da sta dosegli zanesljive rezultate pri preiskovanju, pregonu in pravnomočnih obsodbah v primerih korupcije na visoki ravni. Na [Slovaškem](#) se je zmogljivost za odkrivanje, preiskovanje in pregon korupcije na visoki ravni še poslabšala, število odkritih in kazensko preganjanih primerov korupcije pa se je močno zmanjšalo.

[Albanija](#) s posebno protikorupcijsko strukturo še naprej dosega pozitivne rezultate v boju proti korupciji na visoki ravni ter dosega dobre rezultate pri preiskavah, pregonih in obsodbah. V [Severni Makedoniji](#) kljub nedavnim prizadevanjem za preiskovanje in pregon korupcije zamude v sodnih postopkih, redke pravnomočne obsodbe in omejeni viri še naprej ovirajo doseganje dobrih rezultatov v primerih korupcije na visoki ravni. V [Črni gori](#) se je število pravnomočnih sodnih odločb in obsodb v primerih korupcije na visoki ravni povečalo. V [Srbiji](#) ostajajo izzivi pri doseganju dobrih rezultatov pri preiskavah, vložitvah obtožnic in pravnomočnih obsodbah v primerih korupcije na visoki ravni.

Boj proti korupciji kot dejavnik, ki omogoča organizirani kriminal

Organizirane kriminalne združbe izkoriščajo korupcijo za doseganje svojih ciljev ter spodkopavajo javne in zasebne institucije. Preprečevanje tveganj, da bi organizirani kriminal prodrli v javni sektor ali neprimerno vplival nanj, ostaja ključna prednostna naloga za več držav članic. Na [Švedskem](#) je vse večja grožnja, da bi organizirani kriminal s koruptivnimi praksami prodrli v javne službe, privedla do sprejetja več ukrepov, vključno z novimi obveznostmi občin in regij za zaščito oseb na političnih funkcijah pred grožnjami in nasiljem. Na [Nizozemskem](#) boj proti korupciji, ki je povezana z organiziranim kriminalom, ostaja pomembna prednostna naloga, marca 2026 pa je bila za tveganja korupcije, povezana s subverzivnim organiziranim kriminalom, objavljena nacionalna ocena tveganja. V [Franciji](#) se izvaja zakon, s katerim je bilo uvedenih več ukrepov za okrepitev boja proti korupciji, kadar je povezana z organiziranim kriminalom.

Okrepitev okvira za preprečevanje korupcije in integriteto

Preprečevanje korupcije se začne z močnimi institucijami, ki delujejo v skladu z načeli integritete, preglednosti in odgovornosti. V tem okviru je za boj proti korupciji poleg ciljno usmerjenih ukrepov o nasprotju interesov, lobiranju in pojavu vrtljivih vratih bistvena krepitev preglednosti, etike in integritete v javnih organih.

- Preprečevanje nasprotja interesov

Nasprotje interesov nastane, kadar ima javni uslužbenec zasebni ali poklicni interes, ki bi lahko oviral nepristransko in objektivno opravljanje njegovih nalog. Za preprečevanje takih primerov ima večina držav članic vzpostavljene ukrepe, ki zajemajo širok krog izvoljenih in imenovanih javnih uslužbencev. V nekaterih državah članicah je bil okvir za integriteto dopolnjen s kodeksi ravnanja⁶⁴ in ukrepi za preprečevanje nasprotja interesov. Na [Cipru](#) se pripravljata celovita strategija za integriteto oseb, ki jim je zaupano opravljanje najvišjih izvršnih funkcij. Na [Slovaškem](#) je bil avgusta 2025 sprejet kodeks ravnanja za osebe na najvišjih funkcijah. V [Španiji](#) je bila pripravljena zakonodaja za okrepitev Sveta za preglednost in dobro upravljanje ter vzpostavitev celovite ureditve za preprečevanje nasprotja interesov v javnem sektorju. V [Bolgariji](#) so bili sprejeti nadaljnji ukrepi za krepitev integritete v policiji in sodstvu, vključno z revizijo etičnih kodeksov. Kar zadeva države širitve, je bila v [Albaniji](#) zakonodaja o nasprotju interesov revidirana, da bi se uskladila z evropskimi standardi in pravnim redom Unije.

Medtem v nekaterih državah članicah še naprej ostajajo pomanjkljivosti, saj so pravila o nasprotju interesov nepopolna ali pa so reforme zastale. Na [Češkem](#) po tem, ko je ustavno sodišče spremembe zakonodaje o nasprotju interesov iz postopkovnih razlogov razglasilo za neustavne, niso bili sprejeti nobeni ukrepi za ponovni začetek revizije te zakonodaje. Na [Malti](#) so vzpostavljeni ukrepi za preprečevanje in obvladovanje nasprotja interesov v javni upravi, vendar deležniki menijo, da tem ukrepom manjkajo zadostni mehanizmi za preverjanje. Na [Irskem](#) se t. i. predlog zakona o reformi etike še pripravlja. V [Italiji](#) je predlog zakona o nasprotju interesov še v obravnavi.

- Lobiranje in pojav vrtljivih vrat

Lobiranje ima lahko legitimno vlogo pri oblikovanju politik, saj k javnemu odločanju prispeva strokovno znanje in različne poglede. Za zagotavljanje odgovornosti, podporo vključujočemu odločanju in preprečevanje nedopustnega ali prikritega vpliva morajo to spremljati strogi zaščitni ukrepi za preglednost in integriteto⁶⁵.

Razvoj dogodkov na teh področjih se je nadaljeval, saj so nekatere države članice revidirale svoja pravila o preglednosti lobiranja, vzpostavile ali razširile registre za preglednost in pa pripravljajo novo zakonodajo. Na [Češkem](#) izvajanje zakonodaje o lobiranju, ki je začela veljati julija 2025 in vključuje register za preglednost, poteka po načrtih. V [Luksemburgu](#) so se septembra 2025 začela uporabljati pravila o lobiranju, s katerimi se obveznost registracije sestanka razširja na poslance parlamenta. Na [Portugalskem](#) je bil sprejet nov zakon o lobiranju, register lobiranja pa je treba še vzpostaviti. Na [Švedskem](#) je bila sprejeta zakonodaja, ki določa obveznost lobistov, da se registrirajo in razkrijejo svoje stike z oblikovalci politik. V [Romuniji](#) so bila uvedena nova pravila o lobiranju za poslance parlamenta.

⁶⁴ Glej Svet Evrope, Priporočilo Rec(2000)10 o kodeksih ravnanja za javne uslužbence.

⁶⁵ Komisija je decembra 2023 predlagala direktivo o zastopanju interesov, ki se izvaja v imenu tretjih držav, da bi se vzpostavili visoki standardi preglednosti in odgovornosti na notranjem trgu za dejavnosti zastopanja interesov, vključno z lobiranjem, kadar so te dejavnosti povezane z vladami tretjih držav, ter da bi se olajšalo izvajanje teh dejavnosti v državah članicah (C(2023) 8626).

V nekaterih državah članicah se neobstoj celovitih pravil o lobiranju ali pomanjkljivosti pri izvrševanju obstoječih pravil štejejo za ključno področje za izboljšave. V [Franciji](#) zahteve po razkritju še naprej veljajo samo za lobiste in ne tudi za uradnike na najvišji izvršni ravni. Na [Poljskem](#), v [Avstriji](#), [Belgiji](#), na [Danskem](#) in [Malti](#) niso bili sprejeti nadaljnji ukrepi za okrepitev pravil o lobiranju. V [Španiji](#) predlog zakona za ureditev lobiranja še čaka na sprejetje v parlamentu. Na [Hrvaškem](#) so bili viri za nadzor nad lobiranjem povečani, vendar izzivi ostajajo, tudi glede informacij iz registra lobistov. V [Grčiji](#) se sicer izvajajo izvedbeni ukrepi in dejavnosti ozaveščanja, vendar niso bile uvedene nobene zakonodajne spremembe v zvezi z opredelitvijo lobistov, število registriranih lobistov pa je še naprej nizko. Na [Cipru](#) se krepi spremljanje izvajanja zakona o lobiranju. Čeprav so bili sprejeti prvi koraki pri pripravi predloga zakona, lobiranje na [Slovaškem](#) še vedno ni urejeno.

Pravila, ki urejajo t. i. pojav vrtljivih vrat med funkcijami v javnem in zasebnem sektorju, so še naprej osrednje področje. Več držav članic razmišlja o strožjih omejitvah za čas po prenehanju zaposlitve in daljših obdobjih mirovanja, da bi okrepile izvrševanje in zmanjšale tveganja nasprotja interesov. Na [Nizozemskem](#) so začela veljati in se uporabljajo revidirana pravila o pojavu vrtljivih vrat za ministre in državne sekretarje. Na [Cipru](#) potekajo pobude za razširitev kategorij oseb, za katere se uporablja nadzor po prenehanju zaposlitve. V [Romuniji](#) je bila sprejeta nova zakonodaja o pojavu vrtljivih vrat, vključno z omejitvami pred zaposlitvijo in po njenem prenehanju za širok nabor javnih uslužbencev, izvaja pa se tudi nov etični kodeks za vlado. V drugih državah članicah ni bilo napredka pri razpravah. Na [Češkem](#) se nadaljuje tehnično delo v zvezi z morebitno prihodnjo revizijo pravil o pojavu vrtljivih vrat. Na [Švedskem](#) ni bilo nobenega predloga za spremembo pravil o pojavu vrtljivih vrat, na [Danskem](#) pa ni načrtov za uvedbo pravil o t. i. pojavu vrtljivih vrat za ministre.

- Prijava premoženja in interesov

Prijave premoženja in interesov javnih uslužbencev povečujejo preglednost in odgovornost ter pomagajo spodbujati integriteto in preprečevati korupcijo. Učinkoviti sistemi razkritja in preverjanja lahko olajšajo odkrivanje nasprotja interesov, nezdružljivosti in korupcije. Vendar se države članice razlikujejo glede obsega, preglednosti, dostopnosti, preverjanja in izvrševanja takih razkritij.

V nekaterih državah članicah prihaja do pozitivnih sprememb. [Nizozemska](#) je izdala posodobljene smernice o ureditvi prijav premoženja in interesov ministrov in državnih sekretarjev. Na [Hrvaškem](#) in v [Grčiji](#) so bili sprejeti ukrepi za digitalizacijo sistemov za prijavo premoženja.

V drugih državah članicah izzivi ostajajo. V [Španiji](#) reforma poslovnika parlamenta za poostreitev sankcij zaradi nepredložitve prijav premoženja ali predložitve lažnih ali nepopolnih informacij še ni bila izvedena. Na [Poljskem](#) se večina prijav premoženja vladnih uradnikov in poslancev še naprej izpolnjuje ročno in v različnih formatih, vlada pa je napovedala, da bo to zdaj obravnavala prednostno, med drugim z vzpostavitvijo standardiziranega spletnega sistema. Na [Malti](#) še ni bila izvedena reforma sistema prijav premoženja in interesov za poslance in ministre. Čeprav organ za preglednost na [Portugalskem](#) v celoti deluje in je bil okrepljen, se po porastu števila prijav po nedavnih volitvah sooča z zaostankom pri preverjanju prijav premoženja. V [Romuniji](#) se trenutno razpravlja o obsežnem zakonodajnem predlogu o prijavah premoženja, ki ga je predložila nacionalna agencija za integriteto. V [Srbiji](#) še naprej obstajajo pomanjkljivosti v zvezi s preverjanjem in izvrševanjem prijav premoženja in nasprotja interesov.

- Zaščita prijaviteljev in prijava korupcije

Prijavitelji imajo ključno vlogo pri odkrivanju korupcije in drugih nepravilnosti, ki bi sicer lahko ostale prikriti. Zato je pomembno zagotoviti, da lahko prijave podajo varno in brez strahu pred povračilnimi ukrepi. Vse države članice so prenesle temeljne določbe direktive EU o zaščiti prijaviteljev, večina pa jih je zaščito razširila tudi na dodatna področja zunaj prava Unije. Vendar v nekaterih državah članicah ostajajo vrzeli glede področja uporabe, pogojev za zaščito in zaščite pred povračilnimi ukrepi⁶⁶. Direktiva o boju proti korupciji zahteva, da se zaščita prijaviteljev uporablja za osebe, ki prijavijo kazniva dejanja korupcije.

Prijavitelji v več državah članicah vse pogosteje uporabljajo razpoložljive kanale za prijavo, kar kaže, da lahko učinkovit sistem zaščite spodbuja prijavljanje. Številne države članice sprejemajo tudi ukrepe za ozaveščanje in spremembo pravil, da bi po potrebi okrepile okvir. Na [Danskem](#), v [Litvi](#) in [Sloveniji](#) število prijav nepravilnosti še naprej narašča, organi pa poročajo, da izvajanje pravil o prijavah nepravilnosti poteka v pravi smeri. V [Romuniji](#) se razvija informacijski sistem za prejemanje in upravljanje prijav nepravilnosti, da bi se povečala učinkovitost in izboljšal potek komunikacije. V [Španiji](#) je začel delovati neodvisni organ, pristojen za zaščito prijaviteljev. Na [Irskem](#) se leta 2026 z javnim posvetovanjem za zbiranje dokazov o izkušnjah prijaviteljev začneja zakonsko predpisani pregled zakona o zaščitenih razkritjih.

Kljub temu v praksi ostajajo ovire pri prijavljanju primerov korupcije. Glede na raziskavo Special Eurobarometer o odnosu državljanov do korupcije 31 % Evropejcev in Evropejk meni, da osebe, ki prijavijo primer korupcije, niso zaščitene pred povračilnimi ukrepi, 29 % pa jih meni, da se primeri korupcije ne prijavijo, ker prijavi ne bi sledilo ukrepanje in kaznovanje. Da bi premagale zadržke, države članice uvajajo orodja za ozaveščanje in usmerjanje. Na primer, v [Romuniji](#) so za javne in zasebne subjekte potekala usposabljanja, ki so zajemala notranje in zunanje kanale za prijavo.

- Financiranje političnih strank in političnih kampanj

Preglednost pri financiranju političnih strank je bistvena za zaščito integritete demokratičnih procesov, preprečevanje nedopustnega vpliva in zagotavljanje demokratične odgovornosti⁶⁷.

Več držav članic je sprejelo reforme za povečanje preglednosti in nadzora ali o njih razmišlja. V [Estoniji](#) je začela veljati reforma okvira za financiranje političnih strank. Na [Švedskem](#) nedavno sprejeta zakonodaja krepi pravila o financiranju političnih strank ter jih usklajuje z mednarodnimi standardi in priporočili. V [Avstriji](#) je nova pristojnost računskega sodišča za revizijo računovodskih izkazov političnih strank povečala preglednost in odgovornost financiranja strank. Čeprav je treba širšo reformo pravil o zasebnem financiranju političnih strank na [Danskem](#) še zaključiti, so bila sprejeta nova pravila za prepoved donacij iz tujine političnim strankam. V [Luksemburgu](#) so bila sprejeta nova pravila za okrepitev nadzora nad uporabo finančnih sredstev političnih skupin in neodvisnih poslancev v parlamentu.

V [Albaniji](#) je bil ustanovljen poseben parlamentarni odbor, ki bo obravnaval volilno reformo, vključno s spremembami pravnega okvira za financiranje političnih strank. V [Črni gori](#) je treba pravni okvir, ki ureja financiranje političnih strank, še uskladiti s priporočili Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)/Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) in skupine GRECO, da bi se povečala preglednost porabe političnih strank in nadzor nad njo. V [Severni Makedoniji](#) na učinkovit nadzor nad kampanjami in financiranjem političnih strank še naprej vplivata neustrezna zakonodaja in pomanjkanje sredstev.

⁶⁶ Glej poročilo Komisije o izvajanju in uporabi Direktive (EU) 2019/1937 z dne 3. julija 2024.

⁶⁷ Glej Priporočilo Komisije (EU) 2023/2829 z dne 12. decembra 2023 o vključujočih in odpornih volilnih procesih v Uniji ter krepitvi evropskega značaja in učinkovite izvedbe volitev v Evropski parlament.

Boj proti korupciji na področjih z visokim tveganjem

Čeprav lahko korupcija vpliva na vsa področja javnega življenja, so nekateri sektorji zaradi obsega javne porabe, zapletenosti sprejemanja odločitev ali z njimi povezanih diskrecijskih pooblastil še posebno izpostavljeni. Javno naročanje, zdravstvo, energetika, okolje, urbanistično načrtovanje in gradbeništvo ostajajo med področji, ki so najbolj izpostavljena tveganjem za korupcijo. Večja pazljivost je potrebna tudi na področjih, na katerih se javni odhodki hitro povečujejo ali se uporabljajo skrajšani postopki, kot so javna naročila na področju obrambe. Komisija je objavila [študijo](#) o področjih z visokim tveganjem za korupcijo.

Države članice sprejemajo ukrepe za zmanjšanje tveganj korupcije na področjih z visokim tveganjem, med drugim v zvezi z javnim naročanjem. V [Italiji](#) je nacionalni protikorupcijski organ vzpostavil digitalni portal, s katerim se povečuje preglednost postopkov javnega naročanja, ki ostaja področje z visokim tveganjem. V [Bolgariji](#) je ministrstvo za finance za povečanje preglednosti javnega naročanja vzpostavilo podatkovno zbirko, ki zajema skoraj 7 000 aktivnih razpisov v skupnem znesku več kot 30 milijard EUR. Na [Finskem](#) so bile februarja 2026 parlamentu predložene spremembe zakona o javnem naročanju, s katerimi se uvajajo novi razlogi za izključitev ter izboljšujeta nadzor in preglednost. Države članice so uvedle ukrepe za ublažitev tudi na drugih področjih tveganja, na primer [Hrvaška](#) z novim zakonom o tujih naložbah v sektorje, ki se štejejo za kritične, ki določa preverjanje integritete vlagateljev in njihovih obsodb zaradi korupcije.

V [Črni gori](#) so bili ukrepi za obravnavanje področij tveganja pri javnem naročanju okrepljeni z uvedbo orodij za elektronsko javno naročanje, spremljanje ukrepov za obravnavanje korupcije na področjih z visokim tveganjem pa ovira pomanjkanje ustreznih podatkov. V [Srbiji](#) se še naprej široko uporabljajo izjeme od zakona o javnih naročilih, s čimer se zaobidejo protikorupcijski zaščitni ukrepi, nadzor pa ostaja šibek.

3.3 Pluralnost in svoboda medijev

Svoboda in pluralnost medijev sta temeljna vidika pravne države, saj neodvisni mediji prispevajo k prevzemanju odgovornosti oblasti ter zagotavljajo prost pretok informacij in mnenj. Politični ali državni pritisk lahko spodkoplje to svobodo in omeji dostop do informacij. Napadi na novinarje in nekaznovanost takih kaznivih dejanj pogosto sovpadajo s širšim upadom standardov pravne države. Začetek veljavnosti evropskega akta o svobodi medijev in izvajanje zakonodaje proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti sta v zvezi s tem pomembna mejnika, saj zagotavljata okrepljene zaščitne ukrepe za neodvisnost medijev in zaščito pred zlorabami pravnih postopkov. Organizacije za svobodo medijev izražajo vse večjo zaskrbljenost zaradi stanja svobode medijev, čeprav splošno stanje v EU ostaja večinoma pozitivno⁶⁸.

Spremljanje tveganj za svobodo in pluralnost medijev

Z orodjem za spremljanje pluralnosti medijev za leto 2026⁶⁹ se opozarja na vztrajna in razmeroma nova tveganja za pluralnost medijev po vsej EU, zlasti zaradi koncentracije lastništva medijev, vse večjega tržnega deleža digitalnih posrednikov in nastajajočih pretresov uredniških medijev v dobi umetne inteligence. Z orodjem za spremljanje se ugotavlja, da je uredniška neodvisnost v nekaterih državah še vedno krhka, medijski sektor pa se še naprej

⁶⁸ Medtem ko je Svetovni indeks svobode medijev organizacije Novinarji brez meja zabeležil najnižjo povprečno svetovno oceno od začetka svojega obstoja, regija Evropske unije in Balkana ohranja prvo mesto na svetovni ravni, osem držav članic EU pa zaseda osem od prvih desetih mest v indeksu. Glej tudi poročilo Europe Press Freedom Report – On the Tipping Point: Press Freedom 2025 (Poročilo o svobodi medijev v Evropi – Na točki preloma: svoboda medijev v letu 2025).

⁶⁹ Izvaja Center za pluralnost in svobodo medijev.

spoprijema z ekonomskimi težavami, saj število novinarjev upada, delovni pogoji v nekaterih državah so slabi, poslovni modeli pa kljub poskusom inovacij ostajajo šibki. V več državah se javni mediji še naprej soočajo s političnim vmešavanjem v imenovanja vodstva in financiranje.

Krepitev neodvisnega delovanja medijskih regulatorjev

Neodvisni nacionalni medijski regulatorji so bistveni za varovanje pluralnosti medijev ter morajo delovati nepristransko in pregledno. Vse države članice imajo zakonodajo, ki določa njihove pristojnosti in jamstva za njihovo neodvisnost. Direktiva [o avdiovizualnih medijskih storitvah](#) in evropski akt o svobodi medijev od regulatorjev zahtevata, da so neodvisni od vlade, nepristranski, pregledni in odgovorni ter da imajo na voljo ustrezna sredstva, vzpostavljene jasne postopke za imenovanje in razrešitev ter učinkovite pritožbene mehanizme.

Naloge in pristojnosti več nacionalnih medijskih regulatorjev so bile razširjene ali se še razširjajo, njihova sredstva pa so se povečala ali se še povečujejo, tudi z namenom uskladitve z evropskim aktom o svobodi medijev in [aktom EU o digitalnih storitvah](#). Od objave poročila o stanju pravne države za leto 2025 so se na [Cipru](#), [Danskem](#), v [Italiji](#), na [Švedskem](#) in [Portugalskem](#) finančna sredstva regulatorjev povečala, njihov finančni položaj se je stabiliziral ali pa se je okrepila njihova finančna samostojnost. Na [Irskem](#), v [Latviji](#) in [Grčiji](#) se je povečalo število zaposlenih. Regulatorji na [Danskem](#), [Hrvaškem](#), [Irskem](#), v [Litvi](#), [Nemčiji](#), [Grčiji](#), na [Finskem](#), v [Franciji](#), na [Švedskem](#), v [Belgiji](#), [Avstriji](#) in na [Malti](#) so dobili nove naloge spremljanja ali nadzora. Junija je [Madžarska](#) uvedla reformo, ki vpliva na različne vidike upravljanja in financiranja regulatorja ter njegove nadzorne vloge. Reforme potekajo v [Španiji](#), [Luksemburgu](#), na [Poljskem](#) in [Češkem](#). Čeprav so bile s sprejetimi spremembami zakona o medijskih storitvah na [Slovaškem](#) razširjene pristojnosti nacionalnega medijskega regulatorja, je bila izražena zaskrbljenost zaradi vpliva nekaterih novih sprememb, ki še čakajo na obravnavo, na neodvisnost regulatorja.

V [Severni Makedoniji](#) so bili imenovani novi člani sveta agencije za zvočne in avdiovizualne medijske storitve, še naprej pa obstajajo pomisleki glede finančne neodvisnosti Agencije.

Povečanje preglednosti lastništva medijev

Dostop javnosti do informacij o lastniški strukturi medijev uporabnikom omogoča, da si ustvarijo informirano presojo o informacijah, ki jih uporabljajo, zlasti kadar lastništvo pomeni nadzor nad uredniško politiko in odločanjem ali znaten vpliv nanju.

V [Franciji](#) pripravljala nacionalna podatkovna zbirka o lastništvu medijev, ki jo je vzpostavil regulator, čaka na sprejetje izvedbenih pravil. Na [Malti](#) je bila z nedavno sprejeto zakonodajo regulatorju zaupana naloga razvoja in vzdrževanja podatkovne zbirke o lastništvu medijev. V [Sloveniji](#) najnovejša zakonodaja predvideva vzpostavitev nove podatkovne zbirke o lastništvu. V [Bolgariji](#), na [Cipru](#), [Irskem](#), v [Litvi](#), [Španiji](#) in na [Portugalskem](#) so reforme v pripravi ali čakajo na sprejetje. Do sprejetja osnutka zakonodaje na [Češkem](#) znatni izzivi v zvezi s preglednostjo lastništva medijev ostajajo.

V [Črni gori](#) se je preglednost lastništva medijev izboljšala, obenem pa se povečuje zaskrbljenost zaradi vpliva medijskih hiš v lasti družb s sedežem v Srbiji. V [Srbiji](#) je ob nadaljnji koncentraciji medijskega trga politični in gospodarski vpliv na medije, tudi na uredniško politiko, razlog za veliko zaskrbljenost.

Zaščita medijev pred političnimi pritiski in neprimernimi vplivi

Neodvisnost medijev je mogoče ogroziti na več načinov, tudi z neprimernim političnim vplivom in pritiski. Evropski akt o svobodi medijev zajema te primere z določitvijo okvira za zaščito uredniške neodvisnosti, omejevanje pretiranega političnega vmešavanja in vzpostavitev preglednega okvira za dodeljevanje državnih sredstev medijem. Dva temeljna elementa tega

okvira so zaščitni ukrepi pred politizacijo javnih medijev in pregledna pravila o dodeljevanju državnih oglaševalskih sredstev.

Zagotavljanje preglednega in pravičnega državnega oglaševanja

Državno oglaševanje vključuje vso uporabo državnega proračuna s strani javnih organov ali subjektov na vseh ravneh za oglaševanje in kampanje. Če se taka sredstva dodeljujejo nepregledno ali nepravilno, se lahko uporabijo kot vzvodi za politični vpliv. V evropskem aktu o svobodi medijev je to vprašanje obravnavano z opredelitvijo zahtev glede meril in postopkov za dodelitev ter pooblastil, na podlagi katerih javni organi razkrijejo letno plačane zneske ponudnikom medijskih storitev⁷⁰.

Od objave poročila za leto 2025 je bila zakonodaja, ki posebej obravnava vprašanje državnega oglaševanja, sprejeta na [Hrvaškem](#), [Slovaškem](#), v [Grčiji](#), na [Malti](#), v [Latviji](#) in [Sloveniji](#). Osnutek zakonodaje za ureditev zadeve se pripravlja v [Bolgariji](#), na [Cipru](#), [Irskem](#), v [Španiji](#), na [Češkem](#) in na [Portugalskem](#). Preglednost in pravičnost pri dodeljevanju državnih oglaševalskih sredstev medijskim hišam na [Madžarskem](#) še nista bili obravnavani. V [Romuniji](#) nekatere prakse v zvezi s financiranjem zasebnih medijev, ki ga izvajajo politične stranke in državni organi, ostajajo težava.

V [Severni Makedoniji](#) potekajo prizadevanja za posodobitev javne radiotelevizije, čeprav izzivi zaradi omejene upravne avtonomije in nerednega financiranja ostajajo. [Albanija](#) se še naprej spopada s pomanjkljivostmi na področju pravičnega dodeljevanja državnih oglaševalskih sredstev in drugih državnih sredstev.

Zagotavljanje neodvisnega delovanja javnih medijev

Vsaka država članica je odgovorna za financiranje svojih javnih medijev ob polnem spoštovanju pravil EU o trgovini in konkurenci⁷¹. Kadar delujejo optimalno, ponudniki javnih medijskih storitev zagotavljajo, da imajo državljani in podjetja dostop do raznolike ponudbe vsebin, vključno s kakovostnimi informacijami. Zato je v evropskem aktu o svobodi medijev določen sklop zaščitnih ukrepov za neodvisno delovanje ponudnikov javnih medijskih storitev, in sicer ustrezna, vzdržna in predvidljiva finančna sredstva ter preglednost pri imenovanju in razreševanju vodstva.

V številnih državah so bile sprejete ali uvedene različne reforme za okrepitev neodvisnosti nacionalnih javnih radiotelevizij. To velja za [Švedsko](#) in [Finsko](#). [Danska](#) je uvedla nov model za imenovanje odbora javnega radia. [Nemčija](#) in [Grčija](#) sta sprejeli reforme, namenjene posodobitvi strukture javnih radiotelevizij. [Malta](#) je uvedla nove zaščitne ukrepe v zvezi z imenovanjem izvršnega direktorja javne radiotelevizije.

V [Bolgariji](#), na [Hrvaškem](#), [Irskem](#), v [Italiji](#), [Sloveniji](#), [Estoniji](#), [Franciji](#), na [Poljskem](#), [Nizozemskem](#), [Portugalskem](#) in [Cipru](#) reforme upravljanja javnih radiotelevizij potekajo ali pa so v različnih fazah priprave. Junija je [Madžarska](#) sprejela obsežno reformo. Med deležniki na [Slovaškem](#) še naprej obstajajo pomisleki v zvezi z zakonom iz julija 2024, s katerim je bila ukinjena javna radiotelevizija in ustanovljen nov subjekt, predlogi za ponovno obravnavo vprašanj upravljanja in financiranja javnih medijev pa so vzbudili pomisleke na [Češkem](#) in v [Litvi](#). V [Romuniji](#) so bili storjeni začetni koraki glede reforme za krepitev neodvisnega upravljanja in uredniške neodvisnosti javnih medijev.

⁷⁰ Evropski akt o svobodi medijev in Uredba (EU) 2024/900 o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju se uporabljata vzporedno. Uredba o političnem oglaševanju povečuje preglednost političnega oglaševanja in krepi pravice do varstva podatkov, kadar se politično oglaševanje, ki spada na njeno področje uporabe, ciljno usmerja ali prikazuje, vključno z državnimi organi.

⁷¹ Protokol (št. 29) k Pogodbama o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah.

Med državami širitve še naprej obstajajo pomisleki glede neodvisnosti ali uredniške avtonomije javne radiotelevizije v [Srbiji](#) in v [Albaniji](#).

Zagotavljanje dostopa do informacij

Pravica do dostopa do informacij javnih organov omogoča novinarjem opravljanje preiskovalnega dela. Je tudi pomembno orodje, s katerim se civilni družbi in državljanom zagotavljata preglednost in odgovornost. Zakonodajne reforme so bile sprejete v [Litvi](#) ter so začele veljati v [Avstriji](#) in [Estoniji](#), reforme, ki določajo nove zahteve za vlaganje zahtev za dostop do dokumentov, pa so vzbudile pomisleke deležnikov v [Grčiji](#). Ureditev dostopa do dokumentov se pregleduje na [Finskem](#), [Danskem](#), v [Luksemburgu](#) in na [Nizozemskem](#).

V [Črni gori](#) so bile decembra 2025 sprejete nove spremembe zakona o prostem dostopu do informacij, vendar izzivi pri njegovem izvrševanju ostajajo.

Izboljšanje varnosti in zaščite novinarjev ter obravnavanje pravnih groženj in zlorab sodnih postopkov za onemogočanje udeležbe javnosti

Ustrahovanje in pritiski ogrožajo okolje, v katerem delajo novinarji, zagotavljanje njihove zaščite in varnosti pa je bistveno za varovanje svobode medijev ter svobodnega in pluralnega medijskega okolja. Da bi izboljšale varnost novinarjev, je več držav članic in držav širitve sprejelo posebne akcijske načrte ter ukrepe za vzpostavitev posebnih podpornih struktur⁷². Na primer, [Danska](#), [Hrvaška](#) in [Latvija](#) so sprejele akcijske načrte, medtem ko sta [Luksemburg](#) in [Portugalska](#) sprejela ukrepe v okviru predhodno sprejetih akcijskih načrtov.

[Nemčija](#) in [Grčija](#) sta povečali zmogljivosti organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ali vzpostavili programe usposabljanja zanje. [Bolgarija](#) je sprejela smernice za obravnavanje primerov spletnega nadlegovanja, usmerjenega proti novinarjem. V [Italiji](#) so bili predloženi osnutki sprememb za uvedbo posebnih obteževalnih okoliščin za kazniva dejanja zoper poklicne novinarje. Reforme za izboljšanje zaščite novinarjev na [Malti](#) in [Slovaškem](#) še niso zaključene.

Strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti so posebna oblika nadlegovanja, namenjena ustvarjanju zastraševalnega učinka na svobodo medijev in svobodo izražanja. Od objave poročila za leto 2025 so zahteve, določene v zakonodaji Unije, in posebno priporočilo Komisije o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti pripomogle k temu, da so bili sprejeti v nacionalni zakonodaji nadaljnji ukrepi, saj je bila zakonodaja proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti sprejeta v [Belgiji](#), na [Cipru](#), v [Estoniji](#), [Litvi](#), [Latviji](#), na [Finskem](#), v [Franciji](#), na [Poljskem](#), [Švedskem](#) in v [Sloveniji](#). V več drugih državah članicah je tovrstna zakonodaja v različnih fazah priprave.

V [Albaniji](#) so se nadaljevali primeri verbalnih in fizičnih groženj, kampanj blatenja in uporabe strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti, uperjeni proti novinarjem. V [Črni gori](#) si organi še naprej prizadevajo za izvajanje politike ničelne tolerance do nasilja nad novinarji, čeprav prihaja do osamljenih napadov. V [Srbiji](#) se je varnost novinarjev dodatno poslabšala, povečalo pa se je število primerov fizičnih napadov, groženj, ustrahovanja in sovražnega govora.

3.4 Druga institucionalna vprašanja, povezana s sistemom zavor in ravnovesij

⁷² V skladu s Priporočilom Komisije z dne 16. septembra 2021 o varnosti novinarjev in drugih medijskih delavcev.

Zanesljiv sistem zavor in ravnovesij je temelj pravne države. Z zagotavljanjem, da za javne organe še naprej veljata učinkovit nadzor in odgovornost, pomaga tak sistem preprečevati koncentracijo oblasti, ščiti temeljne pravice in krepi demokratično odpornost.

Ustavne reforme in razprave, ki vplivajo na institucionalni sistem zavor in ravnovesij

Nekatere države članice sprejemajo ukrepe za okrepitev ustavnega sistema zavor in ravnovesij. Na [Nizozemskem](#) je vlada napovedala predloge, ki bi sodnikom omogočili presojo zakonov glede na „klasične“ temeljne pravice, določene v ustavi. Na [Švedskem](#) poteka delo v zvezi z zakonodajnimi spremembami ustave, katerih namen je zagotoviti okvir za boljše obvladovanje resnih kriz.

Tudi če država članica izvaja svojo nacionalno pristojnost za spremembo ustave, se ne more izogniti potrebi po upoštevanju temeljnih načel prava Unije. Na [Slovaškem](#) nekatere spremembe ustave, sprejete septembra 2025, vzbujajo pomisleke v zvezi z načelom primarnosti prava Unije⁷³.

Vključenost, kakovost in preglednost zakonodajnega postopka

Pravna država zahteva, da se zakoni sprejemajo s preglednim, odgovornim, demokratičnim in pluralističnim postopkom, ki podpira pravno varnost in kakovost zakonodaje⁷⁴. Več držav članic sprejema ukrepe za izboljšanje posvetovanja z deležniki v zakonodajnem postopku. Na [Cipru](#) so bili sprejeti pomembni ukrepi za okrepitev sodelovanja javnosti pri odločanju, med drugim s sprejetjem predloga zakona o zakonodajni pobudi državljanov, ki državljanom omogoča, da prek formalnega mehanizma predlagajo politike. Na [Portugalskem](#) se sprejemajo ukrepi za izboljšanje preglednosti priprave zakonodaje, saj parlament izvaja nove ukrepe, vlada pa nadaljuje delo v zvezi s sistemom „zakonodajne sledi“. V [Romuniji](#) je bil dosežen določen nadaljnji napredek pri obravnavanju pogoste uporabe izrednih odlokov vlade in učinkovitih javnih posvetovanj, v praksi pa številne pomanjkljivosti ostajajo. V [Grčiji](#) se kakovost zakonodajnega postopka izboljšuje, vendar izzivi ostajajo, vključno s pogostimi zakonodajnimi spremembami.

Vendar drugih državah članicah pomanjkljivosti glede udeležbe deležnikov v zakonodajnem postopku ostajajo, v nekaterih primerih pa se je stanje poslabšalo. To vključuje pomisleke glede čezmerne uporabe nujnih postopkov. V [Bolgariji](#) je še vedno izziv izvajanje pravil o pripravi zakonodaje v praksi, pri čemer ostajajo pomisleki glede kakovosti zakonodajnega postopka. Na [Češkem](#) pospešeni zakonodajni postopki, izogibanje vključevanju javnosti in medresorskemu pregledu še naprej vplivajo na kakovost zakonodajnega postopka, deležniki pa izražajo pomisleke v zvezi z izogibanjem sodelovanju javnosti pri zelo pomembnih aktih. Na [Slovaškem](#) zakonodajni postopek še naprej vzbuja pomisleke zaradi nezadostnega javnega posvetovanja in vključevanja deležnikov ter pogoste uporabe skrajšanih postopkov, tudi za zakonodajo z velikim učinkom.

V [Albaniji](#) ostajajo pomisleki glede kakovosti zakonodajnega postopka, vključno z dosledno uporabo oblikovanja politik na podlagi dokazov in učinkovitostjo javnih posvetovanj. V [Severni Makedoniji](#) je parlament še naprej izvajal svoj poslovnik in izboljšal svojo učinkovitost, veliko število zakonov pa je bilo sprejetih po skrajšanem zakonodajnem postopku. Prizadevanja so bila usmerjena v odpravo pomanjkljivosti pri načrtovanju politik na

⁷³ Komisija je 21. novembra 2025 z uradnim opominom začela postopek za ugotavljanje kršitev proti Slovaški zaradi kršitve temeljnih načel prava Unije, zlasti načel primarnosti, avtonomije, učinkovitosti in enotne uporabe prava Unije.

⁷⁴ V posodobljenem kontrolnem seznamu Beneške komisije za pravno državo so opredeljeni standardi, povezani s postopki priprave zakonodaje, pri čemer je na primer poudarjeno, da bi morali biti pospešeni zakonodajni postopki omejeni na izjemne primere ali okoliščine.

podlagi dokazov. V [Srbiji](#) sta se pravni okvir za javna posvetovanja in njegovo izvrševanje poslabšala, standardi so se znižali, število posvetovanj pa se je zmanjšalo.

Pomembne spremembe v zvezi z vrhovnimi in ustavnimi sodišči na področju sistema zavor in ravnovesij

Kot ključni akter v sistemih zavor in ravnovesij ustavno sodstvo pomembno prispeva k učinkoviti uporabi prava Unije in celovitosti pravnega reda Unije. Čeprav države članice ohranjajo pristojnost za ustanovitev, sestavo in delovanje teh organov, morajo to pristojnost izvajati v skladu s pravom Unije in evropskimi vrednotami. Ustavna sodišča pogosto izdajajo tudi odločbe, ki imajo pomembne posledice za celoten sistem zavor in ravnovesij.

V [Latviji](#) potekajo razprave o morebitnih spremembah zakona o ustavnem sodišču, vključno z ukrepi za dodatno zaščito neodvisnosti sodnikov ustavnega sodišča.

Kar zadeva države širitve, sta bila v [Črni gori](#) na ustavno sodišče imenovana dva sodnika, kar je izboljšalo njegovo delovanje in učinkovitost, vendar je treba celotno sestavo še zagotoviti.

Varuhi človekovih pravic, nacionalne institucije za človekove pravice in drugi neodvisni organi

Nacionalne institucije za človekove pravice⁷⁵, varuhi človekovih pravic⁷⁶, organi za enakost⁷⁷ in drugi neodvisni organi imajo z zagotavljanjem neodvisnega nadzora in odgovornosti ključno vlogo pri ohranjanju pravne države in krepitvi sistema zavor in ravnovesij. V nekaterih državah članicah potekajo prizadevanja za okrepitev teh institucij. Na [Češkem](#) poteka izvajanje sprememb zakona o varuhu človekovih pravic, s katerimi se ustanavlja nacionalna institucija za človekove pravice. Na [Hrvaškem](#) so vladni organi še izboljšali izvajanje priporočil varuha človekovih pravic.

V drugih državah članicah so se z izzivi, tudi glede sredstev, še naprej srečevali nacionalne institucije za človekove pravice, varuhi človekovih pravic in druge neodvisne institucije. Na [Portugalskem](#) je bil julija 2026 po zamudah v postopku imenovanja v parlamentu imenovan nov varuh človekovih pravic. V [Estoniji](#) so nekateri neodvisni organi prejeli več nalog, dodatni viri pa jim niso bili dodeljeni.

V [Albaniji](#) sta bila imenovana nov varuh človekovih pravic in nov komisar za zaščito pred diskriminacijo, pri čemer se obe instituciji še naprej spoprijemata s pomanjkanjem človeških in finančnih virov. V [Severni Makedoniji](#) je parlament opravil več imenovanj v neodvisne institucije, čeprav pomisleki glede izbirnih postopkov na podlagi dosežkov ostajajo. V [Srbiji](#) se je večina neodvisnih organov, ki delujejo na področju temeljnih pravic, še naprej soočala z omejenimi viri, nadaljnje ukrepanje na podlagi njihovih priporočil pa je bilo še naprej nedosledno.

Tri države članice še niso ustanovile nacionalne institucije za človekove pravice, akreditirane v skladu s Pariškimi načeli ZN. V [Romuniji](#) v zvezi z akreditacijo nacionalnih institucij za človekove pravice še ni bila sprejeta končna odločitev. V [Italiji](#) in na [Malti](#) so bili za ustanovitev nacionalne institucije za človekove pravice izvedeni le začetni pripravljalni koraki.

Izvrševanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in nacionalnih sodišč

Poglavja o državah od leta 2022 vključujejo podatke o izvrševanju vodilnih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP), ki so pomemben kazalnik delovanja pravne države

⁷⁵ Pariška načela ZN, ki jih je leta 1993 podprla generalna skupščina ZN (Rezolucija A/RES/48/134), določajo glavna merila, ki jih morajo izpolnjevati nacionalne institucije za človekove pravice. Te v rednih presledkih akreditira pododbor za akreditacijo Svetovne zveze nacionalnih institucij za človekove pravice.

⁷⁶ Glej načela Beneške komisije za varuhe človekovih pravic.

⁷⁷ Direktiva (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktiva Sveta (EU) 2024/1499.

Rezultati med državami članicami se razlikujejo. Po vsej EU približno 43,9 % vodilnih sodb ESČP v zvezi z državami članicami v zadnjih desetih letih še ni izvršenih, kar je nekoliko bolje v primerjavi z lanskim letom⁷⁸.

V [Belgiji](#) ostaja problem spoštovanje pravnomočnih sodb nacionalnih sodišč in Evropskega sodišča za človekove pravice s strani javnih organov. V [Grčiji](#) so reforme usmerjene v odpravljanje zamud uprave pri izvrševanju pravnomočnih sodb. Na [Cipru](#) napredek v zvezi s prizadevanji za odpravo pravnih ovir pri izvrševanju sodnih odločb ni bil dosežen.

Omogočitveni okvir za civilno družbo

Organizacije civilne družbe in zagovorniki človekovih pravic so bistveni za varstvo in spodbujanje vrednot EU. Delujejo kot nadzorniki, ki opozarjajo na grožnje pravni državi, spodbujajo demokratična načela in pomagajo zagotavljati odgovornost tistih, ki izvajajo javna pooblastila. Komisija podpira prizadevanja držav članic za spodbujanje uspešnega prostora civilne družbe v okviru izvajanja [strategije EU za civilno družbo](#) in [priporočila iz leta 2023 o državljski udeležbi](#).

V številnih državah članicah obstaja omogočitveni in podporni okvir za civilno družbo. V več državah članicah se nadaljujejo prizadevanja za nadaljnjo krepitev okolja za organizacije civilne družbe, čeprav se stopnja napredka razlikuje. V [Estoniji](#) je začel veljati program financiranja strateških partnerstev za organizacije civilne družbe, ki bo omogočil nadaljevanje pomembnega vira financiranja za organizacije civilne družbe in podprl odprt državljski prostor. Javni organi v [Franciji](#) še naprej podpirajo organizacije civilne družbe, tudi z znatnim javnim financiranjem, čeprav se nekatere organizacije še naprej soočajo z izzivi pri svojem delovanju.

V nekaterih državah članicah so bili ukrepi, ki vplivajo na organizacije civilne družbe, umaknjeni ali razveljavljeni. Na [Nizozemskem](#) je senat zavrnil zakon o preglednosti organizacij civilne družbe, ki so ga kritizirale organizacije civilne družbe, dobrodelne organizacije in nacionalni inštitut za človekove pravice. Na [Madžarskem](#) sta bila sprejeta ustavna sprememba in zakon o ukinitvi urada za zaščito suverenosti, predlog zakona „o preglednosti v javnem življenju“, vložen 13. maja 2025, pa v narodni skupščini ni več v obravnavi.

Za uspešen državljski prostor je potrebno ugodno pravno, upravno in regulativno okolje, v katerem so organizacije civilne družbe podprte in opolnomočene ter v katerem so zaščitene in lahko svobodno delujejo. Organizacije civilne družbe so v več državah članicah opozorile na omejitve za akterje civilne družbe, vključno z ovirami pri dostopu do financiranja in pri mirnem zbiranju ter obremenjujočimi zahtevami glede poročanja⁷⁹. Na [Češkem](#) se je javno financiranje tega sektorja znatno zmanjšalo. V [Nemčiji](#) niso bili sprejeti nobeni ukrepi za prilagoditev statusa neprofitnih organizacij, ki so oproščene davka, organizacije civilne družbe pa se še naprej spoprijemajo z izzivi glede svojega delovanja in dostopa do financiranja. V [Italiji](#) so, kar zadeva novo zakonodajo, namenjeno krepitevi notranje varnosti, deležniki izrazili zaskrbljenost zaradi dogajanja, povezanega z omejitvami pravice do protesta in njihovim morebitnim vplivom na državljski prostor ter uresničevanje temeljnih pravic in svoboščin.

⁷⁸ Leta 2025 je ta delež znašal 45,7 %. Evropska mreža za izvajanje (2026), pisni prispevek.

⁷⁹ Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2026 Annual Rule of Law Report (Skupni prispevek civilne družbe o državljskem prostoru k letnemu poročilu o stanju pravne države za leto 2026), str. 2. Leta 2025 je orodje Civicus tri države članice EU iz kategorije „zožen“ razvrstil v nižjo kategorijo „oviran“, eno od držav širitve, zajetih v poročilu, pa iz kategorije „oviran“ v kategorijo „zatrt“. Orodje Civicus stanje državljskih svoboščin ocenjuje na lestvici od 0 do 100, države pa na podlagi njihove ocene razvršča v skladu s petstopenjsko lestvico, opredeljeno kot: odprt (81–100), zožen (61–80), oviran (40–60), zatrt (21–39) in zaprt (0–20).

Čeprav je bil urad za zaščito suverenosti na [Madžarskem](#) ukinjen, je treba nekatere ovire, ki ovirajo delo neodvisnih organizacij civilne družbe, še odpraviti.

O negativnem diskurzu, fizičnih in verbalnih napadih ter političnem pritisku se v nekaterih državah članicah še naprej poroča kot o posebnem izzivu. V [Romuniji](#) organizacije civilne družbe poročajo o vse večjih omejitvah pri svojem delu. Na [Slovaškem](#) so bile spremembe zakona o nevladnih organizacijah, za katere je bilo ocenjeno, da organizacijam civilne družbe nalagajo dodatno upravno breme, razglašene za protiustavne, vendar je okolje za civilno družbo še naprej pod pritiskom.

V [Albaniji](#) organizacije civilne družbe delujejo svobodno, vendar se še naprej soočajo z izzivi, kot so diskreditacija, omejena preglednost pri oblikovanju politik in omejitve glede finančne vzdržnosti. V [Črni gori](#) so se organi zavezali, da bodo v okviru vzpostavljenega okvira za vključujoče zakonodajne postopke nacionalno zakonodajo uskladili s pravnim redom Unije, vendar izzivi pri zakonodajnem načrtovanju in učinkovitosti javnih posvetovanj ostajajo. V [Severni Makedoniji](#) si je vlada še naprej prizadevala okrepiti sodelovanje z organizacijami civilne družbe, izzivi, povezani s financiranjem organizacij civilne družbe, pa ostajajo. V [Srbiji](#) so bile organizacije civilne družbe izpostavljene vse večjemu pritisku, napadom in ustrahovanju, tudi s strani visokih uradnikov, prijavljeni primeri čezmerne uporabe sile policije proti protestnikom pa doslej niso privedli do obsodb.

Nacionalni sistem zavor in ravnovesij pri uporabi vdorne programske opreme za nadzor (vohunske programske opreme)

Vsak poskus nezakonitega dostopa do podatkov državljanov, vključno z novinarji, predstavniki civilne družbe in političnimi nasprotniki, je nesprejemljiv, nacionalni organi pa so odgovorni za izvedbo potrebnih preiskav. A tudi kadar se vohunska programska oprema zakonito uporablja v skladu z zahtevami nacionalne varnosti in ne spada na področje uporabe prava Unije, so zanesljiva nacionalna jamstva še naprej bistvena za preprečevanje zlorab in zagotavljanje odgovornosti. Temeljne pravice, vključno z varstvom podatkov, svobodo izražanja, svobodo prejemanja in širjenja informacij, ter pravici do učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja je treba spoštovati. Kadar se vohunska programska oprema uporablja za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ali jo zasebni subjekti uporabljajo za namene nacionalne varnosti, zakonodaja Unije o varstvu podatkov zagotavlja celovit okvir jamstev in nadzora⁸⁰. Kadar se pravo Unije o varstvu podatkov ne uporablja, se še naprej uporablja Evropska konvencija o človekovih pravicah.

V poročilu o stanju pravne države za leto 2026 se še naprej poroča o razvoju dogodkov na tem področju, pri čemer so zaradi obtožb o nezakoniti uporabi vohunske programske opreme v ospredju nacionalni sistemi zavor in ravnovesij. V [Grčiji](#) se nadaljuje sodni nadzor nad nekaterimi vidiki uporabe vohunske programske opreme. V [Italiji](#) se, potem ko tožilstva niso zbrala dokazov o operacijah italijanskih obveščevalnih služb, ki bi bile prek vohunske programske opreme uperjene zoper novinarje, nadaljujejo preiskave v zadevi vohunske programske opreme Paragon, tudi da bi se identificirale osebe, odgovorne za uporabo te vohunske programske opreme proti italijanskim novinarjem. Na [Madžarskem](#) ostaja zaskrbljujoče pomanjkanje postopkovnih jamstev in učinkovitega nadzora v primeru ukrepov tajnega nadzora.

4.5 Vidiki enotnega trga v vseh štirih stebrih

⁸⁰ Poročilo Beneške komisije iz leta 2024 o ureditvi vohunske programske opreme v skladu z načelom pravne države in človekovimi pravicami.

Učinkoviti pravosodni sistemi, strogi zaščitni ukrepi proti korupciji, pravna varnost ter vključujoča zakonodaja, ki temelji na dokazih, so bistveni temelji uspešnega gospodarstva. Vplivajo na poslovno okolje in naložbene odločitve, podpirajo nemoteno delovanje enotnega trga ter prispevajo k trajnostni gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest. Poročilo o stanju pravne države za leto 2026 še naprej ocenjuje razvoj dogodkov v zvezi z razsežnostjo enotnega trga, ki se je začelo v poročilu o stanju pravne države za leto 2025, pri čemer se še bolj opira na prispevke poslovnih deležnikov in podrobneje preučuje vprašanja, kot je delo neodvisnih regulativnih organov.

Na podlagi podatkov Eurobarometra, predstavljenih tudi v [Pregledu stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026](#), se v vsakem poglavju o državah poroča o tem, kakšno je mnenje podjetij o neodvisnosti organov za javna naročila in nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco. Neodvisnost teh organov je ključna za delovanje enotnega trga. Stopnja zaznane neodvisnosti prvostopenjskih organov za pregled javnih naročil je najvišja na [Finskem](#), [Švedskem](#) in v [Luksemburgu](#), najnižja pa v [Bolgariji](#), [Grčiji](#) in na [Madžarskem](#). Stopnja zaznane neodvisnosti nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, je najvišja na [Finskem](#), [Švedskem](#), [Danskem](#) in [Irskem](#), najnižja pa v [Bolgariji](#), [Grčiji](#) in na [Madžarskem](#).

Zaupanje v zaznano učinkovitost zaščite naložb sta na [Danskem](#), [Irskem](#), v [Luksemburgu](#), na [Malti](#), [Nizozemskem](#), v [Avstriji](#), [Sloveniji](#), na [Finskem](#) in [Švedskem](#) izrazili več kot dve tretjini anketiranih podjetij, v [Grčiji](#) in na [Poljskem](#) pa manj kot tretjina. Zaupanje v zaščito naložb sta v [Albaniji](#) izrazili več kot dve tretjini podjetij, v [Črni gori](#) in [Srbiji](#) več kot polovica, v [Severni Makedoniji](#) pa manj kot polovica.

V zvezi z *delovanjem pravosodnega sistema* je s stališča enotnega trga pomemben vidik razpoložljivost specializiranih sodišč in sodnikov za obravnavanje gospodarskih sporov, vključno s čezmejnimi zadevami velike vrednosti. Kot kaže pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026⁸¹, obstajajo v štirih državah članicah le specializirana gospodarska sodišča, v devetih državah članicah le specializirani gospodarski senati v okviru rednih sodišč, v drugih štirih državah članicah pa le specializirani sodniki v okviru rednih sodišč. V preostalih desetih državah članicah obstajajo kombinacije navedenih treh kategorij, v eni od njih pa obstajajo vse tri možnosti, čeprav na različnih ravneh in za različne zadeve. V [Nemčiji](#) so v več kot polovici zveznih dežel (*Länder*) začela delovati specializirana gospodarska sodišča in senati. Na [Cipru](#) dolgotrajna zamuda pri začetku delovanja gospodarskega sodišča še naprej vzbuja veliko zaskrbljenost v poslovni skupnosti.

Podjetjem koristi, da je na voljo alternativno reševanje sporov, nenazadnje zato, ker lahko stroški sodnih postopkov zanje pomenijo oviro. V [Italiji](#) poslovni deležniki poudarjajo potencial mediacije, da učinkovito prispeva k zmanjšanju števila pravnih postopkov, in pozivajo k nadaljnjim ukrepom za spodbujanje njene uporabe. Sistem sodnih taks na rednih sodiščih v [Avstriji](#) še naprej predstavlja izzive za dostop do pravnega varstva, tudi za podjetja, zlasti zaradi neobstoja zgornje meje sodnih taks.

Nazadnje, pomanjkljivosti v učinkovitosti pravosodnih sistemov lahko spodkopavajo poslovno okolje, saj potrebujejo vlagatelji in podjetja za sprejemanje informiranih naložbenih odločitev pravočasno reševanje sporov. Na [Malti](#) zamude in nezadostna učinkovitost sodišč vzbuja zaskrbljenost glede zaupanja podjetij. Čeprav se je število zaposlenih na sodiščih povečalo, deležniki priznavajo, da je pomanjkanje sodnega in upravnega osebja dejavnik zamud na sodiščih, kar lahko vpliva tudi na pravno varnost in gospodarske dejavnosti. V [Italiji](#) deležniki, vključno s predstavniki podjetij, priznavajo napredek pri zaposlovanju sodnikov in tožilcev ter upravnega osebja sodišča, npr. z razpisom natečajev za zaposlitev sodnih uradnikov za

⁸¹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2026, slika 65.

nedoločen čas, vendar se strinjajo, da so za izboljšanje učinkovitosti pravosodja potrebna nadaljnja prizadevanja za zapolnitev prostih delovnih mest. Na [Portugalskem](#) deležniki še naprej opozarjajo na pomanjkljivosti v učinkovitosti pravosodnega sistema, zlasti na slabšanje učinkovitosti upravnih in davčnih sodišč, kar je dolgoročna ovira za naložbe in poslovno okolje.

Korupcija izkrivlja konkurenco in spodkopava zaupanje v javne organe, s čimer vpliva na pravilno delovanje enotnega trga in pogoje poslovanja. To je zlasti pomembno pri javnem naročanju, kjer več držav članic krepi ukrepe za preglednost in integriteto. [Grčija](#) je uvedla sistem usposabljanja in certificiranja za javne uslužbenke, ki se ukvarjajo z javnim naročanjem, zaposlila dodatno osebje v organu za nadzor javnih naročil in vzpostavila register strokovnjakov za javno naročanje, da bi okrepila profesionalizacijo, integriteto in odgovornost uradnikov, vključenih v javno naročanje. Na [Cipru](#) je začela delovati nova platforma za elektronsko javno naročanje, ki omogoča preglednost celotnega postopka in revizijskim organom pomaga pri delu, obenem pa znatno krepi preglednost in odgovornost. V [Sloveniji](#) je Ministrstvo za javno upravo nadaljevalo izvajanje dveh večletnih akcijskih načrtov za javno naročanje, katerih cilj je povečati preglednost, profesionalizacijo in analitiko ter nadgraditi zmogljivosti elektronskega javnega naročanja. V [Avstriji](#) so ministrstva, pristojna za javno naročanje, uvedla organizacijske ukrepe in notranje revizije za obravnavanje korupcijskih tveganj.

Jasna in pregledna pravila, ki urejajo **medijsko** okolje, so ključna za zaščito integritete našega demokratičnega prostora in za podporo enotnemu trgu z lojalno konkurenco med ponudniki medijskih storitev. Medijski sektor se spopada z gospodarskimi izzivi, ki odražajo širši svetovni trend. V zvezi s tem so pomembni preglednost lastništva medijev, pošteno in pregledno dodeljevanje državnih oglaševalskih sredstev medijskim subjektom in pregledne sheme financiranja za podporo medijski industriji. Evropski akt o svobodi medijev temelji na tem, da imajo neodvisne medijske storitve edinstveno vlogo na enotnem trgu, saj predstavljajo hitro spreminjajoč se in gospodarsko pomemben sektor, obenem pa delujejo kot javni nadzorniki. V tem okviru je več novih dogodkov te izzive še dodatno zaostri. V zadnjih letih so se v medijskem sektorju pojavili strukturni izzivi, ki lahko vplivajo na svobodo in pluralnost medijev na svetovni ravni. Ti vključujejo odvisnost od digitalnih platform, distribucijo, ki temelji na algoritmih, upadajoče in neenakomerne prihodke od oglaševanja, tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje ter vpliv umetne inteligence. Z evropskim aktom o svobodi medijev se uvaja spremljanje tveganj in razvoja na medijskem trgu na letni ravni, pa tudi več od teh izzivov. Usklajenost držav članic z evropskim aktom o svobodi medijev je bistvena za zagotavljanje rasti in trajnostnosti tega ključnega sektorja. V [Grčiji](#) je vlada uvedla ukrepe finančne podpore, zlasti za lokalne in regionalne medije, ter izvaja dolgoročni načrt državne pomoči za podporo digitalnemu prehodu sektorja. V [Avstriji](#) so bile sprejete podrobne smernice za razlago in uporabo zahtev glede javnega naročanja za pravično porazdelitev državnega oglaševanja. Na [Irskem](#) bo nov predlog zakona skladu za medije, v okviru katerega so bile podprte tri sheme za novinarstvo in shema za digitalno preobrazbo, zagotovil zakonodajni okvir.

Z učinkovitim sistemom **zavor in ravnovesij** se spodbujata pravna varnost in regulativna predvidljivost, podjetjem pa se omogoča delovanje v stabilnem in predvidljivem okolju. V [Franciji](#) je bil po obsežnem posvetovanju sprejet zakon za poenostavitev poslovanja podjetij. V [Italiji](#) so poslovni deležniki pozdravili zakon, sprejet novembra 2025, katerega cilj je bil poenostaviti predpise. V [Romuniji](#) zakonodajna nepredvidljivost, ki jo povzročajo pogoste spremembe zakonodaje in veliko število predlogov zakonov, ki čakajo na obravnavo v parlamentu, ostaja ena glavnih skrbi podjetij in organizacij civilne družbe. Na [Malti](#) pogoste zakonodajne spremembe in *ad hoc* ukrepi izvršilne oblasti še naprej ogrožajo pravno stabilnost

in predvidljivost, kar lahko vpliva na poslovno okolje. Na [Cipru](#) podjetja še naprej opozarjajo na izzive glede kakovosti priprave zakonodaje in potrebo po poenostavitvi zakonodaje.

4. ZAKLJUČEK

Letošnje poročilo o stanju pravne države potrjuje, da letni cikel mehanizma pravne države še naprej pomembno spodbuja reforme v državah članicah, kar koristi tako državljanom in državljanom kot podjetjem. Na splošno se dogodki razvijajo večinoma v pozitivno smer, pri čemer so bila na vseh štirih spremljanih področjih dosežena opazna izboljšanja in so bile zaključene oziroma so potekale pomembne reforme, čeprav je stanje po državah članicah in področjih politike še naprej neenakomerno, nekateri izzivi pa ostajajo. Sodelovanje v procesu je še vedno dejavno, kar se odraža v znatnem številu priporočil iz leta 2025, pri katerih je bil dosežen napredek.

Komisija meni, da bi morala v prihodnje poročilo in njegova priporočila imeti pomembno vlogo v okviru naslednjega dolgoročnega proračuna EU, saj bi pomagala zagotoviti, da so vzpostavljeni strogi zaščitni ukrepi za varstvo finančnih interesov Unije, ter podpreti naložbe in reforme, ki prispevajo k spodbujanju in krepitvi pravne države. Enaka in pravična obravnava držav članic, jasna in dosledna uporaba standardov EU ter proces, ki temelji na dialogu, so temeljna načela poročila o stanju pravne države, ki bodo še naprej usmerjala sodelovanje Komisije z državami članicami.

Komisija bo v letnem ciklu še naprej tesno sodelovala z Evropskim parlamentom in Svetom. Svet in Evropski parlament poziva, naj na podlagi poročila nadaljujeta splošne razprave in razprave o posameznih državah. Še naprej je zavezana podpori državam članicam pri izvajanju letošnjih priporočil in sodelovanju z vsemi zadevnimi deležniki za zaščito in krepitev temeljnih vrednot Unije.